

AZ
Ó-KANIZSAI KÖZSÉGI
POLGÁRI FIUISKOLA
ÉRTESITŐJE

AZ 1894—95. TANÉVRŐL.

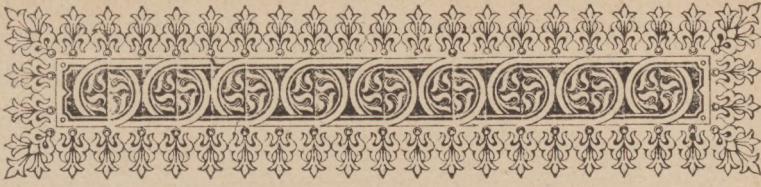
II. ÉVFOLYAM.

KÖZLI:
DÉGAY KÁLMÁN.
IGAZGATÓ.

Ó-KANIZSÁN,
NYOMATOTT BRUCK P. PÁL KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1895.

I.

B e v e z e t é s.

A lelki tulajdonságok átalakítása, módosítása, kidomborítása, erősebbé- vagy gyöngébbé tétele, az érzelmek irányítása a szerint, a mint a szükség kívánja: az ismeretszerzésen kívül legfontosabb célja az iskolának. Nem csak tanítani, nevelni is kell a tanulót, hogy az élet viszontagságai között majd helyt állani tudjon, a csapások meg ne törjék, a szerencse elbizakodottá ne tegye, sorsáért ne másokat tegyen felelőssé, helyzetének esetleges változtatásánál méltányos és törvényes eszközöket használjon.

Ezen elvek elsajátítása annál szükségesebb, mert úgy látszik, hogy a legmagasabb műveltségi színvonalon álló és élő népeknél van egyszersmind a legtöbb szellemi hulladék; ott találhatók leginkább az olyan emberek, kiket a felületes tudás megszé-

dit, tisztán látni nem enged, e miatt örökös elégedetlenség bántja; a kiknek lelkében fészket ver az irigység és rosszakarat, a kiknek nincs a munkához kedvök, a kik gyűlölik a társadalom korlátait s magát a társadalmat, mint a mely elég gyáva még tisztelni is békóit és a kik szivesen válnak eszközzé a társadalom ellenségeinek kezében. De ha ilyen veszedelem magjait rejti magában a civilizáció, az általános előrehaladás és felvilágosultság, miért arra törekedni? — kérdezhetné akárki. Tökéletes társadalom nincs és nem is képzelhető ugyan, ám arra törekednünk emberi gyarlóságunkhoz mérten annál is inkább kötelesség, mert csak annak keretén belül érhetjük el a valódi életcélt, a boldogulást.

Kötelesek vagyunk eszközöket keresni, melyek e cél megvalósításában segítségünkre vannak s ez eszközöket okosan és helyesen fölhasználni. Ha még általános emberi tapasztalatok adta eszközök is állanak rendelkezésünkre, melyeknek nem csak helyes, hanem szükséges voltát is az eredmény már igazolta; ha e meglevőkön kívül a szükséghez képest újakat nemcsak nem keresünk, de az eddigieket fölhasználni is elhanyagoljuk: akkor olyan vétkes mulasztást követünk el, melynek következménye kiszámíthatatlan, eredménye minden egyéb, csak a boldogulás nem — és a melynek a lelkiismeret ítélő széke előtt semmi mentsége nincs. Törekednünk kell

tehát komoly, alapos tudásra, mely a munka — mint érdem által alkotott különböző helyzeteket tisztán látva, az önérzetet fölkelte; az önérzet az előhaladás eszközéül egyedül a munkát ismervén, szükségképen való következmény annak megbecsülése, szeretete. Ha ez megvan, tehát az anyagiakban elfogadja valaki a társadalom törvényeit, melyek így egyéni érvényesülésének nem akadályai, sőt elősegítői: akkor önként s érdekéből természetesen folyólag meghajtja fejét a társadalom általános követelményei előtt is. Törekednünk kell a kölcsönöség elvének megértésére, elsajátítására, mint a mely a szülőföld, a haza iránt bennünk kifejlődött érzésekkel együtt az emberszeretet alapját fogja alkotni. Törekednünk kell legkülönösebben arra, hogy a társadalom és az egyéni hajlamok, vágyak közötti fenforgó ellentétek föltétlenül nehéz küzdelme az érett kor bekövetkezése előtt végbemenvén, a fejét később ismét felütni akaró szenvedély leküzdése ne okozzon véres harcokat.

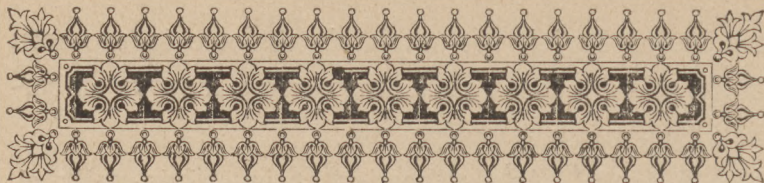
Az ezen törekvésünkben támogató eszközöket, azoknak alkalmas használatát apró részletekig elérni már csak azért sem lehet, mert az emberi egyéniség s az őt körülvevő körülmények kialakulása végtelenül különböző. Vannak azonban általános szabályaink, a melyek legalább azon határokat jelölik meg, a melyeken belül kinek-kinek mo-

zognia kell és a melyeknek állandó megtartása, vagy a szükséghez képest megtartatása szoktatja a tanulót ahhoz, hogy hovatovább önmagát fegyelmeznie megtanuljon. Általánosan ismeretes, hogy a fegyelmezett izmok több oldalú és erősebb testi munkát képesek végezni, mint azok, melyek edzve nincsenek. Így van ez az értelemmel is. A ki figyelmét, érdekelt-ségét egy pontra tudja irányítani, a ki akaratával indulatain tetszése szerint uralkodik, szóval a ki fegyelmezett levén, ura és parancsolója önmagának: az bárminő szellemi munka végzésében nagyobb eredményt és sikert fog feltüntetni, mint a fegyelmezetlen ember. És valamint az ekevas annál fényesebb, mennél többször használják, az izmok annal erősebbek, mennél többször kerülnek gyakorlás alá: a szellem is annál használhatóbb, mennél inkább igénybe van véve. A fegyelmezett értelem tehát szintugy szükségét érzi a munkának, mely erejét folytonosan edzi s e közben értékével megélhetését is biztosítja. A fegyelem szülő anyja az alkalmazkodó képességnek. A társadalomban az egymással érintkező embereknek igen sok elnézésre van szükségük, hogy az e nélkül minduntalan bekövetkező ellenségeskedéseknek elejét vegyék. A fegyelmezett ember tud meghajolni a többség előtt; akar is, képes is egyesülni a nagy érdekek elérése, — vagy nagy méltatlanságok megakadályozása céljából. Tör-

ténelmünk lapjai, sőt napjaink története is szomorú bizonyosságot tesznek arról, hogy erre a magyar embernek igen nagy szüksége van.

A tanuló élete otthon és az iskolában telik el. A család és az iskola vannak tehát hivatva egyéniségét, jellemét kifejleszteni. Szükségtelen bizonyíthatnom, hogy eredmény csak közös irányban működő közös erővel érhető el. A családnak az ő meleg szeretetével, az iskolának a maga komolyságával, érdekességével, aprólékosságaival mindig ugyanazon elvek szerint kell cselekednie. Hogy ez lehetségessé váljék s hogy esetleg maga a tanuló is megismerkedvén a szabályokkal és gondolkozván azokon, hasznát venni igyekezzék: intézetünk egybeállította és kinyomatta kötelező tanulmányi és fegyelmi rendszabályait. — Kérjük a szülőket és érdekelteket, hogy tekintettel annak messzekiható fontosságára, fogadják tőlünk szívesen és szíveleljék meg.

Kecsis Samu.

II.

A tanulók fegyelmi szabályzata.

1. §.

Igazi műveltség vallásosság nélkül képzelhetetlen; ezen igazságból kifolyólag legyen minden növendék előtt szent és mulaszthatatlan Isten iránt tartozó kötelességeinek lelkiismeretes, buzgó teljesítése. Tartozik tehát minden növendék, bárminő vallásu legyen is, a saját vallása szerint reá kötelező isteni tiszteletre s vallási gyakorlatokra pontosan megjelenni és azokban igaz áhítatossággal végig részt venni.

2. §.

Isten után szülőinek köszöni a növendék mindenét; iparkodjék tehát tőle kitelhetőleg szülei iránt tartozó szeretetét s háláját, engedelmessége, jó magaviselete és szorgalma által tetteleg tanusítani.

3. §.

Tisztelje a növendék az intézet tanítói-testülete-

tének minden egyes tagját, mert azok az ő életboldogságának megállapításán önzetlenül fáradoznak; tisztelje pedig ne csak külsőleg és kényszerüsből, hanem bensőleg és igazán s ezt azáltal tanusithatja leginkább, ha figyelmeztetéseiket és intéseiket jó szívvvel és tisztelettel fogadja s ezekhez meggyőződésből, hiven ragaszkodik.

4. §.

Tisztelettel viseltessék minden növendék az intézetet fentartó községnek érdemeik által kitünő egyházi és világi előjárói és az iskolai hatóság tagjai iránt; legyen tisztességtudó, előzékeny és illedelmes mindenütt és mindenkivel szemben, de kivált az öregebb koruak irányában, mert ez a felsőbb iskolai növendékeknél megkivánt műveltségnek legelemibb követelménye.

5. §.

Az iskolai, házi és társadalmi élet minden viszonyában kerüljön gondosan a növendék minden olyast, a miért méltó megrovás érhetné; ismerje kötelességének azt is hogy illő magaviselete, nemes erkölcsisége által az őt nevelő tanintézetnek jó hírnevét megőrizze és terjeszsze,

6. §.

A tanintézetnek feladata lévén a növendékeket

értelmi és erkölcsi műveltségre vezetni, a tanító-testület figyelmét kiterjeszti a növendéknek az iskolán kívül való viselkedésére is; azért a növendékek az iskolán kívül elkövetett bármely illetlenségért is felelősséggel tartoznak a tanító-testületnek; általában mindenütt és mindig az iskolai törvények alatt állanak.

7. §.

Oly egyénnel, kiknek társasága a tanuló becsületére vagy erkölcsére nézve káros, vagy bármikép veszedelmes befolyást gyakorolhatna az ifjúságra, tilos érintkezni. Tilos tehát a társalgás az elbocsátott vagy kizárt tanulókkal is.

8. §.

Szigoruan tiltva van mindennemű nyereszkedő játék, ugyszintén a dohányzás, botoknak és fegyvereknek hordozása.

9. §.

Becsülje és szeresse mindenki tanuló társait is kivétel nélkül, hogy ezek is viszont szerethessék és becsüljék őt; mindenik növendék legyen társai iránt békés indulatu, barátságos és előzékeny, segítségre készséges, tartózkodják azonban minden olyastól, a mi a kölcsönös szeretetet megzavarhatná. A csufolódás, alaptalan árulkodás, vallás felekezeti, nemze-

tiségi vagy rangbeli különbségek sértő hánytorgatása, a családi és iskolai ügyeknek rosszakaratu hiresztelése, mint az igazi műveltséggel össze nem férő cselekedetek szigoruan tiltatnak.

Legszigorubb büntetésre méltó azon tanuló, ki vétkes gondolkodásmódja és érzületének nyilvánítása által társai erkölcsét rontja, vagy ezeket erkölcstelen cselekvésre, hazugságra, engedetlenségre csábitja.

10. §.

Ha valaki bármi módon társától sértettnek, vagy károsítva érzi magát, óvakodjék a visszatorlástól, gondolja s tanulja meg, hogy soha senki sem lehet igaz bíró a saját ügyében; terjeszszé tehát panaszát az osztályfőnök vagy igazgató elé, a kik ügyét minden esetre igazságosan fogják megítélni. Hosszabb panaszt csak a tanítási óra után lehet előadni, ha pedig egyszerre több tanulónak van panaszolni valója, ne tömegesen, hanem egyenként jelenjenek meg az illető tanár, vagy az igazgató előtt, szem előtt tartván a tiszteletet, melylyel a tanító-testület minden tagjának bármily viszonyok és körülmények között tartoznak.

11. §.

A szülők vagy helyetteseik felelősek azért, hogy gyermekük, vagy a gondjaikra bizott tanulók a szükséges könyvekkel és minden más tanszerrel ellátva

pontosan jelenjenek meg az iskolában. Az iskolába későn jönni nem szabad, a későn jövők megrovás alá esnek; háromszori későn jövetel után az osztályfőnök által a szülők is értesíttetnek s ha ez nem használna, akkor az illető növendék évharmadi értesítőjében, vagy a körülményekhez képest a bizonyítványban róható meg.

Ellenkezik az iskolai renddel az is, hogy a nagyon korán jövők az iskolai épület előtt csoportosuljanak; úgy intézze tehát a tanuló hazulról való elindulását, hogy a gyülekezésre kitűzött negyed órán belül érkezzék meg. Az iskolába érkezvén a növendék, menjen azonnal a saját osztály tantermébe, foglalja el a számára kijelölt helyet s itt ismételvegve leckéjét, csendben várja a tanítás kezdetét.

12. §.

Az iskolában mindenki tisztán, csinosan, de egyszerűen öltözködve jelenjék meg. Zsebórát és ékszereket az iskolába hozni tilos.

13. §.

Az iskolában szükséges könyveken és tanszereken kívül más könyvet, vagy bármilyen más szert, ételneműeket (kenyeret, kiflit, zsemlét kivéve) hozni, szükség nélkül itt elővenni az elkobzás büntetés terhe alatt tilos. — Könyveit, füzeteit s min-

dennemü tanszereit mindenki tisztán és rendben tartsa; tanítások után az iskolából magával vigye, mert az iskolában hagyott tárgyak elveszéseért felelősséget az intézet nem vállal.

14. §.

Minden növendék ügyeljen és törekedjék arra, hogy az osztályban illetve a tanteremben rend és tisztaság legyen; ezekre vonatkozólag az osztályfőnöktől vett utasításokat pontosan megtartsa s a tanszereket kiméletesen használja.

Az iskolai helyiségeknek, ezek falainak, bútornak és a taneszközöknek bepiszkolása, befirkálása, megfaragása vagy bárminemű megsértése szigorúan tiltva van. Ha ezen tilalom ellenében a tanuló véletlenségből, tehát nem szándékosan vét, akkor csupán a kárt tartozik megtéríteni, de ha szándékosan tesz kárt, akkor a kár megtérítésén felül még fegyelmi büntetés alá is vonatik. Ha a kártevőt ki nyomozni nem lehetne, akkor a kártérítésre az osztály összes növendékei köteleztetnek.

15. §.

Tanítás alatt a tanuló feszült figyelemmel legyen mindig részt a közös tanulásban; gondosan őrizkedjék minden mellékes foglalkozástól s minden olyastól, a mi az általános figyelmet és a tanítás menetét zavarhatná; ilyenek: a suttogás, hivatlan

felszólalás, szükségtelen kimenés, nyalakodás stb.

16. §.

Igazolatlanul egyetlen egy tanítási órát sem szabad elmulasztani. A mulasztás csak betegség vagy más fontos ok által igazolható, az igazoláshoz betegség esetén az orvostól, más esetekben a szülőtől hozott írásos igazolvány kivántatik; az ilyen igazolványok mindig hivatalos alakban s magyarul legyenek írva; névjegyekre vagy papirdarabokra írott igazolványok nem fogadtatnak el.

17. §.

Ha a növendéket oly betegség éri, mely miatt előre láthatólag több napig kénytelen a tanórákat elmulasztani, a szülők kötelessége erről az igazgatónál azonnal jelentést tenni, mely alkalommal a betegség neve s a kezelő orvos neve is bejelentendő. — Ha a növendék valami ragályos bajban szenvedett volna (minők: valóságos himlő, bárány himlő, skarlát, kanyaró, difteritisz, szamár-hurut, rüh, egyiptomi szembaj), akkor felgyógyulása után az iskolába csakis úgy léphet ismét be, ha teljes felgyógyulását és ragálymentességét kezelő orvosa által kiállított s a hatósági orvos által is láttamozott bélyegmentes bizonyítvánnyal előbb az igazgatónál igazolja. A szülők vagy gyámok kötelesek a növendékeket azon esetben is távol tartani az iskolától,

ha azok odahaza ragályos betegségben levőkkel érintkezésbe jöttek. Ily esetben is csak a fentebb említett orvosi bizonyítvány bemutatása mellett jöhet a növendék ismét iskolába.

18. §.

Előre látható akadályoztatás esetén, ha a mulasztás egy napnál tovább nem tart az osztályfőnöknél, azontul három napra az igazgatónál, azon felül pedig az iskolaszéki elnök urnál tartozik engedélyt kieszközölni a növendék, de mindig szülőinek vagy azok helyettesének írásbeli vagy személyesen előadott kérelmére. A kieszközölt mulasztási engedély minden egyes esetben az igazgató tudomására hozandó.

19. §.

Az óramulasztások és ezek igazolása az osztályfőnök által az illető osztály osztály-könyvének megfelelő mulasztási rovatába bevezettetnek. — A mulasztás az iskolába jövés napjától számított három napon belül az osztályfőnöknél igazolandó, különben a mulasztás igazolatlanul jegyeztetik.

Ha valakinek, habár szakadozottan is egy heti tanóraszámnak megfelelő igazolatlan mulasztása volna, az az intézetből kilépettnek tekintetik. Az igazolatlan mulasztások azon felül, hogy az értesítőben kitétnek, még a magaviseleti érdemjegybe

beszámíttatnak. Az igazolt óramulasztások is kitétetnek az értesítőbe és bizonyítványba, de ezen megjegyzéssel: igazolt.

20. §.

Az óraszámok bejelentésének, kikérésének és igazolásának ezen módja kötelező a (facultatív) rendkívüli tantárgyak óráira s az isteni tisztelet és vallási gyakorlat idejére nézve is, és pedig valláskülönbség nélkül.

21. §.

A templom után az iskola a tiszteletre legmélőbb helyiség, gondosan őrizkedjék tehát minden tanuló olyan viselkedéstől, aminő ezen hely méltóságával ellenkeznék, ilyenek: a futkározás, zajongás, pörlekedés és több efféle.

22. §.

Az iskolába való belépés után a tanítás bevégeztéig az iskolai épületet a növendékeknek különös engedély nélkül elhagyniok nem szabad; a tanórák között üdülésre engedett 10 percnyi szünet alatt a növendékek a tantermeket elhagyhatják s az iskola folyosóján, udvarán szabadon, de illedelmesen társaloghatnak, járkalhatnak s mindaddig ott időzhetnek, míg a csengettyűvel a következő tanóra kezdetére jel nem adatik.

23. §.

A saját legfontosabb érdekére való tekintetből minden növendék mulaszthatatlan kötelességének tartsa szóbeli vagy írásos feladványait a maga idejére tőle kitelhető pontossággal elvégezni s kerüljön óyatosan mindent, a mi őt ezen kötelességének teljesítésében akadályozná, ilyenek: az iskolában való integetés, beszélgetés, sűgás; — az iskolán kívül: az idővesztegető járkálás, gyakori és hosszas látogatások, ujság és regény olvasás, végül az írásbeli feladványok megoldásának átkölcsönzése, avagy más által való iratása.

24. §.

Az iskolán kívüli idő az iskolai feladványok megoldására van szánva, tehát csak akkor keressen a növendék szükséges és hasznos üdülést ártatlan és illő szórakozásban, midőn már iskolai kötelességének eleget tett.

25. §.

Az intézeti növendékek sem egyenként, sem csoportosan semminemű kirándulásra, szüleik vagy helyetteseik tudta, beleegyezése és felügyelete nélkül nem mehetnek, kivéve azon esetet, midőn erre az osztályfőnök az engedélyt megadja. Ily esetekben azonban a kirándulás helye, ideje és célja tüzetesen megjelölendő.

26. §.

Fürödni, csuszkálni, korcsolyázni, csónakázni csak a helybeli hatóság által kijelölt helyeken szabad.

27. §.

Madarak fészkeinek és tojásainak pusztítása szigoruan tiltva van.

28. §.

Könyveket, írószereket vagy más taneszközöket, amiket a növendék saját használatára kapott, másoktól megvenni, eladni, elcserélni nem szabad. Tilos a pénznek vagy pénzértéknek kölcsönzése is; *bármely csekély értékű tárgynak elidegenítése pedig a legszigorubb büntetést, esetleg az intézetből való kizárást vonja maga után.*

29. §.

Bármilyen célra való pénzgyűjtés általában tiltva van; egyes kivételes esetekben is csak az igazgató engedélyével történhetik.

30. §.

Az iskola körén kívül eső társulatnak vagy egyesületnek tagjai a növendékek nem lehetnek, ha csak az igazgatótól külön engedélyt nem nyernek. — Ha valamely tanuló valami rendkívüli tárgyat akar tanulni, minők: zene, ének, rajz, táncz stb.

azt csakis az igazgató tanácsának előzetes kikérése után szüleinek vagy azok helyetteseinek személyesen vagy írásban előadott kérelmére teheti.

31. §.

Nyilvános helyeken u. m.: hangversenyeken, felolvasási estélyeken, műkedvelői és szini előadásokon a növendékek csakis igazgatói engedély alapján, s így is csak a szülők vagy ezek helyetteseinek kérelmére s azok felügyelete alatt jelenhetnek meg. Nyilvános tánczvigalmakon való megjelenés, műkedvelői vagy szini előadásokon való szereplés egyáltalában tiltva van.

32. §.

Tiltva van továbbá a késő esti és éjjeli órákban az utczán való tartózkodás. Nyáron esti 8 órán, télen pedig esti 7 órán tul mindenkinek otthon kell lennie.

B ü n t e t é s e k.

33. §.

A növendékek fenti rendszabályokba ütköző kihágásaikra mért, a nmélt. vallás- és közoktatásügy minisztertől rendeletileg előirt büntetések fokozata a következő:

1. magányos figyelmeztetés és intés, esetleg dorgálás az illető tanár által;

2. az osztály előtt nyilvános megintés s ha kell dorgálás a tanár vagy osztályfőnök által;

3. a vétségnek osztálykönyvi megrovása, melyhez járul az osztályfőnök dorgálása;

4. az igazgató által való intés, dorgálás;

5. a tantestület elé való idézés és feddés azon figyelmeztetéssel, hogy újabb kihágás esetén a növendék az intézetből eltávolíttatik;

6. a tanintézetből való kitiltás a tantestület javaslatára az iskolaszék által.

Könyvekkel segélyezett tanulók, ha oly vétséget követnek el, mely a rossz osztályzatot vonta maga után a viseletből, elvesztik kedvezményüket.

A büntetések első három fokának alkalmazásáról a szülők is értesíthetők az osztályfőnök által; a 4. és 5-ik esetben pedig okvetetlenül értesítendők az igazgató által.

Mindezen büntetéseknek csupán az a célja, hogy a kihágást elkövető növendék jobb utra tereltesék, hogy értse meg, miszerint rossz cselekedet, rossz következményekkel jár; óvakodjék tehát minden növendék attól, hogy vele szemben a nevelés ezen végső eszközeit kelljen alkalmazni. Gondolja meg, különösen a rendetlenkedésre és kihágásra csábító alkalom idején jó előre, hogy öröm helyett

minő bánatot okoz ballépésével szeretett szüleinek; gondolja és tanulja meg, hogy nemcsak dicséretre méltóbb, hanem könnyebb dolog is, megmaradni a jó uton, mintsem visszatérni az eltévelyedés után. Ha pedig ezt megfontolja, megtanulja: akkor nemcsak maga fog gondosan őrizkedni minden törvényszegéstől, hanem tőle kitelhetőleg vissza fog tartani másokat is a meggondolatlan kihágásoktól.

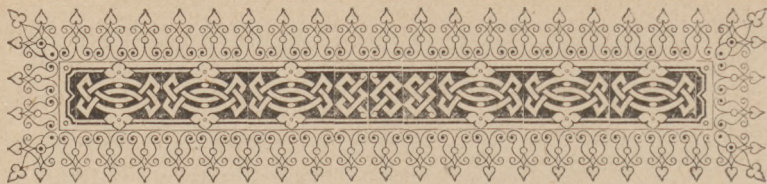
Megjegyzés. Ezen fegyelmi szabályoknak, nemkülönben a tanár-testület által ezentul hozandó határozatoknak, az intézet minden növendéke alá van vetve s alóluk senki, még a szülők sem menthetik fel őket.

A fegyelmi szabályok ezen szövege a tanév kezdetén nyilvánosan felolvastatik, minden osztályban kifüggesztetik s azokat minden egyes tanuló lakásán kifüggeszteni tartozik.

E fegyelmi szabályok nem ismerése mentő ürügyül egy esetben sem fog elfogadtatni.

Ó-Kanizsán, 1893.

Az igazgatóság.

III.

Mely pályákra képez a polgári iskola?

Községünk és környékünk lakosainak tájékoztatásául már mult évi értesítők néhány sorában elmondottam a polgári fuiskolák célját. Az azóta tudomásomra jutott általános vélemény és tapasztalt téves gondolkodásmód azonban arra késztet, hogy a nméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter urnak 1879. évi szept. hó 5-én 24793. sz. a. kiadott körrendeletéből azon részeket közöljem, melyek a polgári fuiskolák célját egész terjedelmében behatóan körülírják és ismertetik. Teszem ezt azért, hogy a polg. iskoláról értesítők olvasói közül mindazok, kik eddigelé annak tulajdonképeni célját és hivatását nem helyesen fogták fel, tiszta képet alkothassanak maguknak és ezen intézményt nemes hivatásának megfelelően ismerjék.

„Midőn a népoktatási 1868-dik évi XXXVIII. t. cz. 67-78. §§-aiban a polgári iskolák felállítása elrendeltetett, a nemzet törvényhozó testülete az által azt a célt tüzte ki, hogy a nép azon nagy osztálya, melynek szellemi szükségét az elemi oktatás távolról sem elégíti ki, azonban fensőbb oktatásra előkészülni sem kedve sem célja: találja fel a polg. iskolában azon intézetet, melyben mivelődése alapjához szükséges ismereteket rövidebb idő alatt megszerezhesse annyira, hogy ezen ismeretekkel közgazdasági és

politikai általános műveltsége mellett a mindennapi élet foglalatosságaihoz szükséges tudnivalók birtokába juthasson s vagy mint ügyes mezei gazda, vagy mint iparos, vagy mint kereskedő már az így szerzett alapon megindulhasson, vagy ha e tekintetből még több ismeretre kívánna szert tenni, az arra rendelt tanintézetekben tovább tanulhasson.*

„ . . . a polgári iskolában a közéletre tartozó azon általános műveltség adatik meg, a melyre a tudományos pályára nem törekvő minden jobb módú magyar állampolgárnak szüksége van.

Ezen általános műveltség megszerzése idején alaposan elkészül a tanuló egyrészben arra, hogy mezei gazdaságát, — ha ilyennek birtokában van — észszerűen vezethesse, másrészben arra, hogy ha iparos vagy kereskedő akar lenni, az ezen foglalatosságokhoz szükséges alapismeretek birtokába jut, sőt alkalmassá válik arra is, hogy némely köztisztviselői pályára lépnet.

A törvény nem tiltja ugyan, hogy a polg. iskola négy osztályát bevégezett tanuló a középtanodákba, vagy a tanítóképezdekbe átléphessen; de sokkal helyesebb azon felfogás, hogy azok, kik a polg. iskolába lépnek, megtartják a kezdetben maguk elé tűzött célt s bevégezik azt teljesen s lesznek vagy értelmes mezei gazdák, vagy tanult iparosok, kivéven azokat, kik kereskedőkké akarnak lenni, kiknek a polg. iskola 4-ik osztálya bevégeztével át kell lépni a közép kereskedelmi iskolába.

Azokra nézve, kik a polg. iskola hat osztályát bevégezik, intézkedtem, hogy ha még ekkor sem kívánnak a magán polgári életbe mint már is általános műveltséggel bíró polgárok kilépni, hanem mint *gazdák, erdészek, vagy állatorvosok* magukat teljesen ki akarják képezni; a földművelési miniszter ur f. évi 628/eln. sz. a. kiadott rendeleténél fogva, a magyar-óvári gazdasági akadémia kivételével, a gazdasági középintézetekbe, avagy az állatorvosi intézetbe felvétethessenek, valamint a pénzügyminiszter ur f. évi 34, 505.

sz. a. kiadott rendeletéből, beléphetnek a selmeci erdőszeti akadémiába.

Más részről azok irányában, kik magukat az *ipari pályára* szentelik s különösen valamely fontosabb iparág megtanulására hajlandók, már is megtettem itt-ott az intézkedéseket, hogy *a polg. iskolák mellett egy bizonyos iparág folytatására ipar-tanműhely állítassék*, melybe a polg. iskola 4-ik osztályába lépő, — mint 13 éves korba jutott növendék ifju, — úgy vétetik fel, hogy a polgári iskola részére kiszabott közismeretre tartozó tanulni valók mellett, ezek tanulásától üres óráiban három év elforgása alatt, az ott felvett iparágat megtanulhatja s midőn a polg. iskola 6-ik osztályát bevégezte, onnan egyszersmind mint elkészült s mivel iparos tanoncz, avagy mint kezdő iparos-segéd léphet ki.

Intézkedtem végre, hogy a polg. iskola hat osztályát jó sikerrel bevégzett mindazon tanulók, kik sem a magánéletbe nem léphetnek, mint mivel polgárok azért, mert nincsenek anyagilag oly jó módban, — sem gazdasági erdészi avagy állatorvosi intézetbe nem szándékoznak, sem végre iparosságra nem hajlandók s arra nem készültek, azonban tisztességes kenyérkeresetre vannak utalva, megtalálhassák a pályát, melyen szerencséjüket keressék.

E czélból felkértem a közlekedési-, belügy-, ipar- és kereskedelmi és a pénzügyminiszter urakat, hogy a polg. iskola mind hat osztályát jó sikerrel bevégzett tanulóknak a vezetősök alatt álló alsóbb fokú hivatalokban nyissanak utat, életpályát.

E felkérésemre a *közlekedési miniszter ur még 1877-ben 20. 372. sz. a. kelt rendeletével megengedte, hogy az ily végzett polg. iskolai tanulók vasuti gyakornokokul felvétethessenek.*

Belügyminiszter ur f. évi 28, 115. sz. a kelt rendeletében kiadta, hogy a végzett polg. iskolai tanulók, a belügyminisztérium segéd- és számtisztviselői hivatalok betöltésénél, valamint

a megyei segéd- és kezelői állomásoknál felvételért folyamodhassanak és folyamodványaik figyelembe vétnessenek.

Földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter ur f. évi 628/eln. sz. rendeletében kiadta, hogy a polg. iskola 6-ik osztályát jó sikerrel végzett tanulók a nem kincstárilag kezelt postahivataloknál kiadói minőségben, továbbá a távirtdai kezelői szolgálatra felrétnessenek, valamint felvétetnek a távirtdai kezelői tanfolyamokra is.

A pénzügyminiszter ur f. évi 34, 505 számú rendeletében kiadta, hogy a polg. iskola hat osztályát jó sikerrel bevégett tanulók, ugy a számvevősegi és pénztári, mint az adó-, vám-, fogyasztási, adóhivatali-, pénz- és adó-örsegi és a segéd (kezelési) hivatali, továbbá a dohánybecáltási, gyártási és eladási, lottó-hivatali, bélyegző és sóhivatali szolgálathoz bocsátassanak.“

Mindezekből látható, hogy a polg. iskolák tulajdonképeni célja és feladata oda irányul, hogy az ország közmivelődése emelkedjék, hogy abban mindazok, „kik az elemi oktatás által elérhető miveltséggel nem elégedhetnek meg s fensőbb intézetekben elérhető tudományos miveltségre akár hajlamaik, akár anyagi tehetségeik miatt nem törekedhetnek, — keressék és találják fel a miveltség középutját a polg. iskolákban, — mely rendeltetve van a hazai népség nagy tömegét alkotó osztályát a közép-miveltség megszerezhetésére, különösen a mivelt mezei gazda és tanult iparos osztály kimivelésére vezérelni.“

A nmélt. vall.- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur 1882. évi szept. hó 26-án 29,818. sz. a. körrendelete szerint :

„A csász. és kir. közös hadügyminiszteriummal egyetértőleg a polgári fiúiskolák negyedik osztályát véjzett növendékeknek a csász. kir. hadapród-iskolákba vizsga letétele nélkül leendő felvételi jogosultságuk, a csász. és kir. közös hadügyminiszterium f. évi szeptember hó 11-én 2752. sz. u. kelt és közzétett körrendelet értelmében kimondatott.

A köztisztviselők minősítéséről szóló 1883. évi I. t. cikknek a polgári iskolákat érdeklő rendelkezései a következők:

Közigazgatási szak 6. §. Községi, illetőleg körjegyzőkre nézve az 1871. évi XVIII. t. cz. 74. és 75. §-ai alapján előirt vizsga letétele jövőre is követeltetik.

. A jegyzői vizsgára csak az bocsátható, ki legalább is hat gymnáziumi vagy reáliskolai avagy a polg. iskolák hat osztályát, vagy valamely ezen középtanodákkal egyrendű kereskedelmi iskolát, vagy végre megfelelő katonai tanfolyamot sikeresen végzett s ezt, valamint azt hitelesen igazolja, hogy ezen tanulmányai bevégeztével legalább egy évig valamely közigazgatási hatóságnál szolgált, vagy mint segéd-jegyző működött.

15 §. Távirda szak. . . . A kinevezett távirda-kezelőknél legalább a polg. iskola, katonáknál az altiszti iskola bevégezése, szerződötteknél legalább a népiskolai tantárgyak ismerete s mindnyájukra nézve az előirt kezelői vizsgák letétele.

18. §. Pénztári szak. . . . A fogyasztási adószedő, ellenőr és tiszteknél, a sítárnok, ellenőr, mázsatiszt, almázsatiszt és hivataltisztnél a minősítvény algymnáziumi, alreáltanodai tanulmányoknak vagy polg. iskolai négy osztálynak szabályszerű és jó sikerrel való bevégezése.

Ily tanulmányokkal bíró egyének kivételesen a II. osztályu mellék vám-hivataloknál is alkalmazhatók.

19 §. Kezelési szak. Telekkönyv-vezetőkül és segéd telekkönyv-vezetőkül csak azok alkalmazhatók, a kik a telekkönyvi vizsgát letették.

A segédhivatalnoknál alkalmazottakra nézve a központi igazgatásnál, a bíróságoknál, a jogügyi és alapítványi igazgatóságnál és minden egyéb állami vagy törvényhatósági hivatalnál négy gymnázialis vagy polg. iskolai négy osztálynak szabályszerű bevégezése.

E képzettség kívántatik a dohánybevéltási felügyelők, kezelők és tisztek tekintetében is.

A dohányárudai, raktári, valamint a lottó-igazgatóságí tisztviseleőknél a főgymnáziumi vagy főreáltanodai tanulmányok és érettségi vizsga, vagy valamely ezen közép-tanodákkal egyenrendü kereskedelmi iskola bevégzése kíván-tatik s csak kivételesen vehetők fel egyének polg. iskolai hat osztálylyal.

20. § Börtönügyi szak. . . Fogház-felügyelőknél, amennyiben nem megfelelő katonai, vagy alsóbbrendü közigazgatási szolgálatból vétetnek át, — a képzettség négy osztályu polg. iskola bevégzése.

Vegyes szakok. 22. §. . . Zálogházak. . . .
Az alsóbb tisztviseleőknél négy gymnázialis vagy polgári iskolai négy osztálynak szabályszerű bevégzése kívántatik.

A m. kir. belügyminiszternek 1890. évi jan. hó 5-én 80816/1889. sz. a. kiadott körrendelete a különböző i-skoláknak a középiskolákkal való egyenrangúsága tárgyában.

E körrendeletnek 4-ik pontja a minősítési törvény szempontjából a polg. iskolákat érdeklőleg a következőkép rendelkezik: 4. Algymnáziumok vagy alreáliskolákkal egyen-ranguaknak tekintendők a fenti szempontból a következő tanintézetek:

- a) polgári iskolák alsó négy osztálya;
- b) a három osztályu felső népiskolák;
- c) — — — — —

A vasuti alkalmazottak minősítése tárgyá-ban a közmuika- és közlekedésügyi m. kir. miniszter által 1888. évi febr. hó 2-án 4334. sz. a. kibocsátott szabályren-deletnek a polg. iskolákat érdeklő rendelkezései.

3. §. Elméleti képzettség s iskolai előkészültség tekin-tetében a hivatalnoktól s hivatalnoki gyakornokoktól (üzlet-, mérnök- s egyéb gyakornokok) a következő minősítés kö-vetelendő meg, és pedig:

A) Az általános igazgatási-, forgalmi-, kereskedelmi-, számviteli-, ellenőrzési-, pénzügyi- és anyagkezelési szolgál-tati ágagnál hivatalnokokul és gyakornokokul csak oly

egyének vehetők fel, kik legalább is valamely főgymnáziumot vagy főreáltanodát, vagy azokkal egyenlő rangban álló kereskedelmi vagy katonai tanintézetet sikerrel végeztek s az előirt érettségi vagy zárvizsgát eredménnyel letették — s végre azok, kik a cs. kir. hadsereg vagy a m. kir. honvédség tényleges állományában szolgáltak s a tiszti vizsgát sikerrel letették stb.

4. § . . . Az előző §. A) pontja szerint előirt iskolai előképzettséggel nem bíró egyéneket az ott előirt szolgálati ágakban csak kivételesen s külön felvételi vizsga alapján lehet gyakornok-, illetve hivatalnoki minőségben alkalmazni s legcsekélyebb iskolai előképzettség gyanánt az ily egyénektől is megkövetelendő, hogy legalább a főgymnázium vagy főreáliskola hat osztályait, a budapesti állami közép ipartanoda 2 évfolyamát, valamely közép kereskedelmi iskola 2 osztályát, vagy a polgári iskola 4 évfolyamát, illetőleg a tanító képezdék 2 évfolyamát sikerrel elvégezték legyen.

Az ily alsóbb készütségű egyének a közmunka- és közlekedésügyi m. kir. miniszter előzetes engedélyével bocsáthatók a felvételi vizsgára, kivéve azokat, kik a budapesti állami közép-ipartanodát, a kassai áll. gépészeti ipartanodát vagy valamely hat évi tanfolyammal bíró polg. iskolát végeztek, s az előirt zárvizsgát sikerrel letették, valamint azon tanítókat, kik a tanképesítő vizsgát jó eredménnyel kiállották. A most felsorolt készütséggel bíró egyéneknek a felvételi vizsgára bocsátásához külön miniszteri engedély nem szükséges stb.

IV.

Felügyeleti hatóságok.

Polgári iskolánkban a nagyméltóságú magy kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium tekintetes Gräff Nikáz bácsmegyei kir. tanfelügyelő ur által gyakorolja a főfelügyeletet. Tolnoka Dr. Pacséri Károly. A tanfelügyelőség székhelye Zombor.

A közvetlen felügyeletet a polg. községi iskolaszék gyakorolja, melynek

elnöksége:

elnöke: ifj. *Mihály* Sándor, közs. I. jegyző;
alelnöke: *Hercz* Ede, birtokos;
gondnoka: *Körmötzy* László, közs. I. bíró;
jegyzője: *Katona* Sándor, polg. isk. tanár;

hivatalból tagjai:

főtiszt. *Márton* Mátyás, róm. kath. lelkész; főtiszt.
Kovacevits Pál, gör. kel. lelkész; főtiszt. *Rosenberg* Ede dr.
rabbi és *Dégay* Kálmán polg. isk. igazgató.

választott tagjai:

- Apró János János, gazdálkodó ;*
Csuka Sándor, mérnök ;
Deutsch Zsigmond, ügyvéd ;
Dukay István, közgyám ;
Király Sándor dr., ügyvéd ;
Kiss Antal, gyógyszerész ;
Kosztó János, nyug. vonult gyógyszerész ;
Roxer Gyula dr., közs. I. orvos ;
Tóth József ifj., birtokos ;
Tukats Miklós, jegyző ;
Weiszberger Ignátz, birtokos.

V.

T a n i t ó - t e s t ü l e t .

Polgári iskolánk az elmúlt iskolai évben második munkaévét töltötte be. A második év megkezdésével megnyílt a II-ik osztály, a minek következtében egy harmadik tanítói állás rendszeresített. A testület munkaköre a következőképen alakult :

Dégay Kálmán igazgató, tanította a mértant, a szabadkézi- és mértani rajzot, az éneket és tornát mind a két osztályban heti 17 órában. A mértani-, a szabadkézi rajz-, a mértani rajz- és a torna-eszközöknek óre. Tanít polg. iskolánknál két év óta. Képesítettsége : mennyiségtan-, természettudományi és tornatanári.

Katona Sándor az első osztály főnöke, tanította a német nyelvet, számtant, földrajzot és természetrajzot mind a két osztályban heti 20 órán. A számtani-, földrajzi- és természetrajzi taneszközöknek óre s értekezleti jegyző. Tanít polg. iskolánknál egy év óta. Képesítettsége van a nyelvtudományi körből és tornából.

Kocsis Samu a második osztály főnöke, tanította a magyar és a latin nyelvet, továbbá a szépírást mind a

két osztályban heti 20 órán. A tanári és ifjusági könyvtár
őre. Polg. iskolánknál két év óta tanít. Képesítettsége:
nyelv-, történettudományi és tornatanári.

A hitoktatást az illetékes felekezetek lelkészei vé-
gezték.

Tiszt. *Szabados* Pál róm. kath. segédlelkész a róm.
kath. növendékeket részesítette hitoktatásban.

Főtiszt. *Kovácsévits* Pál, gör. kel. lelkész a gör. kel.
vallásu növendékeket oktatta hittanban.

Főtiszt. *Rosenberg Ede* dr. ellátta az izraelita vallá-
suak hitoktatását.

Iskolaszolga: Schöbel György.

VI.

Végzett tananyag és órarend.

A) Tananyag.

I. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: *Katona Sándor.*

1. Róm. kath. hittan. Heti 1 órán külön, egy órában a II. osztálylyal. Évi órák összege 64. Tananyag: Az egrí kis katekizmus alapján a hitről, a parancsokról, a szentségekről és az imádságról.

Biblia: Az ó- és új szövetség történetei. Tanították az I. évharmadban tisztt. Witt Ignázt, a II. és III. évharmadban tisztt. Szabados Pál róm. kath. segédlelkészek.

2. Gör. kel. hittan. Heti két órában. Évi órák összege 69. Tananyag: A 7 első szentség és biblia olvasás az új bibliából. Tanította: főtiszt. Kovacevits Pál gör. kel. lelkész.

3. Izr. hittan. Heti 3 órán. Évi órák összege 93. Tananyag: Mózes III. könyvének szemelvényes fordítása és értelmezése. — Az imakönyv ismertetése, egyes kiválóbb imádságok fordítása, könyvből való betanulása és értelme-

zése; héber olvasási gyakorlatok. — Bibliai történet. A királyság alapításától a babyloniai számüzetésig. Tanította: főtitst. Dr. Rosenberg Ede, rabbi.

4. Magyar nyelv. Heti órák száma 5. Évi órák összege 167. Tananyag: Kellően hangsúlyozott olvasás, az olvasottak értelmes elmondása. A mondat és annak főrészei; a főrészek szóbeli jelentése. A mondatok nemei. A bővítmények és szóbeli jelentéscik. A szók felosztása, ragozása, alkotása. A szók hangzásukat tekintve; a hangzók felosztása, vonzata, módosulásai. Az összetett és összevont mondat. Hét — tartalmilag tárgyalt költemény könyv nélkül. 24 iskolai írásbeli dolgozat: nyelvtani- és könnyebb természetű fogalmazási gyakorlatok. Tanította: Kocsis Samu.

5. Német nyelvtan. Heti óraszám 2. Évi órák összege 64. Tananyag: Olvasás és annak gyakorlása. Szavak betanulása. 20 fordítás németről magyarra és 84 gyakorlat. Tanította: Katona Sándor.

6. Számtnan. Heti órák száma 3. Évi órák összege 103. Tananyag: A négy alpművelet egész számokkal, tizedes és közönséges törtekkel. Időszámítás. A pénz és mértékek ismertetése a köbmérték kivételével. Tanította: Katona Sándor.

7. Mértan. Heti órák száma 2. Évi órák összege 69. Tananyag: Planimetriai elemek u. m. pontok, vonalak és szögek fekvései és mérési viszonyai. A leggyakoribb idomok tulajdonságai és alakítása. Háromszögek, négy- és sokszögek. Az idomok egybevágósága és hasonlósága. Szimmetria. A kör, annak tulajdonsága és részei. Körök kölcsönös fekvése. Egyenes vonalú idomoknak és a körnek területszámítása. Tanította: Dégay Kálmán.

8. Természetrajz. Heti óraszám 3. Évi órák összege 103. Tananyag: Az őszi és nyári hónapokban növénytanból a konyhakerti, ipari, gazdasági, takarmány-növények. Továbbá tavasznyári, vízi és mocsári növények. A téli hóna-

pokban ásványtanból a sóféle, kőféle, fém- és égethető ásványoknak leírása különös tekintettel ipari alkalmaztatásukra. Tanította : Katona Sándor.

9. Földrajz. Heti órák száma 2. Évi órák összege 71. Tananyag : A földrajzi alapfogalmak és általános tudnivalók ismétlése után a magyar királyság területének részletes ismertetése kisebb földrajzi egységek alapján. Fekvése, földalakulatai, vizei, éghajlata és ennek tényezői, terményei ; a lakosok foglalkozása, nyelve, vallása, elhelyezkedése, kormányzása a szükséges statisztikai adatokkal együtt. Az osztrák császárság hasonló módu tárgyalása nagyobb földrajzi egységek alapján. Tanította : Katona Sándor.

10. Szabadkézi rajz. Heti órák száma 3. Évi órák összege 97. Tananyag : Előkészítés a rajzolásra. Az egyenes, a hullám és más görbe vonalak. Mértani síkidomok és ezekből kombinált egyszerű ékitmények táblai előrajzolás után. Mértani sodrony-alakok távlati rajzolása. Tanította : Dégay Kálmán.

11. Mértani rajz. Heti órák száma 2. Évi órák összege 66. Tananyag : A szerkesztő síkmértan elemei, az egyenes, annak osztása ; merőlegesek és párhuzamosak. Szögek szerkesztése és osztása. Idomok szerkesztése, azok összeillősége és hasonlósága. A kör s annak részei. Excentrikus körök. Egyenlő oldalú, egyenlő szögű és szabályos sokszögek rajzolása. Tanította : Dégay Kálmán.

12. Szépirás. Heti óraszám 1. Évi órák összege 34. Tananyag : A magyar és német betűk írása Vajda Pál módszere szerint. Tanította : Kocsis Samu.

13. Ének. Heti óraszám 1. Évi órák összege 32. Tananyag : Hangjegyszeret, vonalrendszer, hangkulcs, a vonalak és közök nevei. A hangjegyek formája és értéke. Szün-

jelek. Különféle énekgyakorlatok egy és két hangra. Tanította: Dégay Kálmán.

14 Testgyakorlat. Heti órák száma 2. Évi órák összege 56. Tananyag: Sorképzés oldal- és arcsorban. Sornyitás. Kettős és négyes sorba fejlődés. Fordulatok helyben és menetközben. Szabadgyakorlatok 2-es, 3-as, 4-es és 8-as ütemben. Rendgyakorlatok. Futás, ugrás és korlátgyakorlatok. Tanította: Dégay Kálmán.

15 Latin nyelv.* Heti órák száma 4. Évi órák összege 137. Tananyag: A betűk és az olvasás szabályai. A szók fajtái. A különböző nemű főnevek és ragozásuk. A melléknév, fokozása, ragozása és a főnévvel való egyezése. Számnév, névmás, ige. Az ige ragozása. 24 gyakorlat latinból magyarra, 6 gyakorlat magyarból latinra fordítása. Az egyszerű mondat tagjainak rendje, a hirtokviszony. 7 iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Kocsis Samu.

II. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: *Kocsis Samu.*

1. Róm. kath. hittan. Heti 1 órán külön, 1 órában a II. osztálylyal. Evi órák összege 53. Tananyag: Hittani és bibliai tananyag mint az I. osztályban. — A róm. kath. Egyház szertartásaiból: A szent helyek, a szent cselekvények, a szentelt idő. Tanították: az I. évharmadban tisztt. Witt Ignázt, a II. és III. évharmadban tisztt. Szabados Pál, róm. kath. segédlelkészek.

2. Izr. hittan. Heti 3 órában. Évi órák összege 93. Tananyag: Mózes III. könyvének szemelvényes fordítása és értelmezése. — Az ünnepek idejének és jelentőségének ismertetése kapcsolatosan azok istentiszteleti ritusával; egyes

kiválóbb imádságok fordítása és könyvből való tanulása. — Bibliai történet: A királyság alapításától a babyloniai fog-ságból való hazatérésig. Tanította: főtiszt. Dr. Rosenberg Ede, rabbi.

3. *Magyar nyelv.* Heti órák száma 5. Évi órák összege 170. Tananyag: Értelmes olvasás, az olvasottak szabatos elmondása. Az I. osztály anyagának ismétlése után a határozókról és képzőkről tanultak kiegészítése és részletezése. Az összetett mondat; ennek fajtái. Az összetett mondatban foglalt mondatoknak egymáshoz való viszonya. A különböző mellékmondatok és fokozataik. A mondatcsoport, körmondat. A hangsúly-, szórend-, a rokonértelmű szók ismertetése — és az írásjelek használatának összefoglalásával a mondattani alapon tárgyalt nyelvtannak befejezése. Hét — tartalmilag tárgyalt költemény könyvnélkül. 26 iskolai írásbeli dolgozat: felerészben nyelvtani, felerészben a megismert olvasmányokat tárgyazó fogalmazási gyakorlatok Tanította: Kocsis Samu

4. *Német nyelvtan.* Heti óraszám 2. Évi órák összege 69. Tananyag: Az olvasás további gyakorlása mellett szavak betanulása, 20 fordítás németről magyarra, 150 gyakorlat és 8 írásbeli dolgozat. Tanította: Katona Sándor.

5. *Számítan.* Heti órák száma 3. Évi órák összege 93. Tananyag: Számvetési előnyök. Hazai és külföldi mértékek átszámítása. Számolási rövidítések és korlátolt pontosságú műveletek. Arányosság, kettóstétel; olaszgyakorlat. Arányok, aránylatok és alkalmazásuk. Százalékszámítás és alkalmazásai. Tanította: Katona Sándor.

6. *Mértan.* Heti 2 órában. Évi órák összege 69. Tananyag: A pont, vonal és sík a térben; lapok nemei. A sík keletkezése és meghatározása. Az egyenesek és síkok abszolút és relatív fekvése. Egyenes hajlásszöge síkhoz. Lap-szög és testszöglek. A leggyakoribb testek tulajdonságai

és hálója, u m hasábok, hengerek, gúlak, kúpok, szabályos testek, gömb. Ezekkel kapcsolatban az ellipszis és csavarvonal. A testek szimmetriája, egybevágósága, hasonlósága, egyenlősége. A megismert testek köbtartalom- és felület-számítása. Tanította: Dégay Kálmán.

7. *Természetráajz.* Heti óraszám 3, Évi órák összege 92. Tananyag: Az embertan a legnagyobb általánosságban. Az állattanból: az emlősök, madarak, hüllők, kétéltűek, halak, puhatestűek, izeltlábuak, férgék, tüskebőrűek, tömlősök és véglények képviselői. A körök, osztályok, rendek és családok jellemzése. Tanította: Katona Sándor.

8. *Földrajz.* Heti óraszám 2. Évi órák összege 65. Tananyag: Európa országainak — az Osztrák-Magyar Monarchia kivételével — tüzetes leírása, tekintettel azok természeti viszonyaira, terményeire, lakosaira és politikai felosztására. Ázsia összevontabb ismertetése. Tanította: Katona Sándor.

9. *Szabadkézi rajz.* Heti 2 órában. Évi órák összege 67. Tananyag: Táblai előrajzolás után egyenes- és görbe vonalú stíluszerű síkétkitmények, a kézügyesség és szemmérték fokozatos fejlesztése céljából. Árnyékolás és a színezés megkezdése. A színelméletből a legszükségesebb tudnivalók. Tanította: Dégay Kálmán.

10. *Mértani rajz.* Heti 3 órában. Évi órák összege 96. Tananyag: A vetítés fogalma. Különböző helyzetű pontok ábrázolása. Különböző állású és párhuzamos egyenesek, valamint különböző fekvéssel bíró idomok ábrázolása. Testek ábrázolása. Az egyenes valódi nagyságának meghatározása. Szabályos idomok. Vetítősíkok pontjai és egyenesei. Vetítősíkok és egyenesek metszése, Testek síkmetszetei. Tanította: Dégay Kálmán.

11. *Szépírás.* Heti óraszám 1. Évi órák összege 35. Tananyag: mint az I. osztályban. Tanította: Kocsis Samu.

12. *Ének.* Ugy mint az I. osztályban.

13. *Testgyakorlás.* Ugy mint az I. osztályban.

14* *Latin nyelv.* Heti órák száma 4. Évi órák összege 141. Tananyag: Az I. osztályban tanultak ismétlése után a különböző természetű és ragozású igék-, határozók-, előjárók-, kötőszók-, indulatszók és a szóképzés ismertetésével az alaktan befejezése. Az acc. cum. inf. és az abl. abs. 19 gyakorlat latinból magyarra, 9 gyakorlat magyarból latinra; nagyobb részben összefüggő olvasmányok a római ó-korból, kisebb részben nyelvtani szabályok elvonására alkalmas mondatok. 9 iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: Kocsis Samu.

*) Mindkét osztályban a latin nyelv mint viszonylagosan kötelezett tárgy tanított.

B) Órarend az 1894-95. isk. évben.

I. és II. osztály.

D É L E L Ő T T I Ó R Á K											
Tanóra	Oszt.	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNP			
8-9	I.	Magyar	Latin	Földrajz	Számтан	Mértan	M. rajz	Isteni tisztelet			
	II.	Mértan	Számтан	Latin	Latin	Magyar	Term. rajz				
9-10	I.	Magyar	Számтан	Számтан	Magyar	Magyar	M. rajz				
	II.	M. rajz	Magyar	Magyar	Számтан	Mértan	Földrajz				
10-11	I.	Mértan	Term. rajz	Magyar	Német	Írás	Ének				
	II.	Magyar	Írás	Számтан	Magyar	M. rajz					
11-12	I.	Latin	Vallás	Latin	Latin	Földrajz	Vallás				
	II.	Vallás	Latin	Földrajz	Term. rajz	Latin					
D É L U T Á N I Ó R Á K											
2-3	I.	Német				Sz. rajz					
	II.	Sz. rajz				Német					
3-4	I.	Sz. rajz				Term. rajz					
	II.	Term. rajz				M. rajz					
4-5	I.	Torna				Sz. rajz					
	II.	Torna				Német					

VII.

A használt és használandó tankönyvek jegyzéke.

Polgári iskolánkban az elmúlt 1894/95. isk. évben a nagyv. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium által approbált következő tankönyveket használtuk:

I. OSZTÁLY.

Deme Károly. Magyar nyelvtan mondattani alapon az I. és II. oszt. számára. 51,646/1891. sz. a. engedélyezve. Ára 60 kr.

Gööz József dr., Tóth József. Magyar olvasókönyv a polg. fiúiskolák számára. 2. kiadás. I. köt. 51,904/1892. sz. a. engedélyezve. Ára kötve 80 kr.

Szirmai József. Német nyelv-képző iskola, gyakorlati példákban. 2. kiadás. I. rész. 18,144/1890. sz. a. ált. engedélyezve. Ára kötve 20 kr.

Schultz F., Dávid. Latin nyelvtan. 6059/1891. sz. a. engedélyezve. Ára 1 frt 20 kr.

Dávid István. Latin olvasó- és gyakorlókönyv. 17,358/1888. sz. a. engedélyezve. Ára 1 frt 20 kr.

Szuppán Vilmos. Számtan a középiskolák és polgári fiiskolák számára 3. kiadás. I. füzet. 56,111/1890. sz. a. engedélyezve. Ára 60 kr.

Szuppán Vilmos. Szemléltető geometria reáliskolák és polgári fiiskolák I. és II. osztálya számára. 3. kiadás. 56,111/1890. sz. a. engedélyezve. Ára 70 kr.

Báthory Nándor. Növénytan a polgári fiiskolák, polgári leányiskolák és az elsőrendű felsőbb leányiskolák számára. 10,496/1893. sz. a. engedélyezve. Ára 1 frt 25 kr.

Dr. Róth S. Ásvány-kőzet és földtan. Ára 80 kr.

Baló József. Az Osztrák-Magyar monarchia földrajza a polgárisiskolák I. oszt. számára. 17,358/1888. sz. a. engedélyezve. Ára 1 frt.

II. OSZTÁLY.

Deme Károly. Magyar nyelvtan, mint az I. osztályban.

Gööz József dr., Tóth József. Magyar olvasókönyv a polgári fiiskolák számára. II. kötet. Ára 70 kr.

Szirmai József. Német nyelvképző iskola, mint az I. osztályban.

Schultz F. Dávid. Latin nyelvtan, mint az I. osztályban.

Dávid István. Latin olvasó- és gyakorlókönyv, mint az I. osztályban.

Szuppán Vilmos. Számtan a középiskolák és polgári fiiskolák II. osztálya számára. II. füzet. 56,111/1890. sz. a. engedélyezve. Ára 60 kr.

Szuppán Vilmos. Szemléltető geometria, mint az I. osztályban.

Báthory Nándor. Az állatok természetrajza fiu- és leány-
polgári, valamint felső leányiskolai használatra. 2. kiadás.
10,496/1898. sz. a. engedélyezve. Ára kötve 1 frt 25 kr.

Simonyi Jenő dr. Földrajz a polgári fiiskola II. osztálya
számára. 4550/1891. sz. a. engedélyezve. Ára 1 frt.

Intézetünk működésének III-ik évében az I. és II. osz-
tályban eddig használt tankönyvek megmaradnak a jövő
1895/96-ik isk. évben is, a felállítandó III. osztály részére
pedig a következő approbált tankönyvek fognak haszná-
latba vétetni :

Deme Károly. Rendszeres magyar nyelvtana.

Gööz J. dr. és Tóth J. Magyar olvasókönyv III. rész.

Ballagi Károly. Német nyelvtana.

Schultz F. Dávid. Latin nyelvtan, mint az I. és II.
osztályban.

Dávid István. Latin olvasó- és gyakorlókönyv, mint az
I. és II. osztályban.

Dávid István. Klassikus szemelvények.

Szuppán Vilmos. Számítan polgári fiiskolák részére
III. rész.

Dr. Wohlrab Fl. Szemléltető geometria II. rész.

Báthory Nándor. Növénytan mint az I. osztályban.

Dr. Róth S. Ásvány-kőzet és földtan, mint az I. osz-
tályban.

Dr. Simonyi J. Földrajz III. rész.

VIII. A tanulók névsora

R Ö Y I D Í T É S E K

Erk. viseletben: 1—dicséretes, 2—jó, 3—tűrhető, 4—szabálytalan, 5—rossz; Szorga-
netelben: 1—kitünő, 2—jeles, 3—jó, 4—elégséges, 5—elégtelen; Dolgozatok külalak-
g. k.—görög keleti; izr.—izraelita vallásu; fm—felmentett. — O. i. u.—Osztály ismétlésre utasít-
J. r.—Jutalomban részesült. — *)-gal jelzett tanulók latint is tanultak;

I. OSZ-

Sorszám	A tanuló neve	Vallás	Születési hely	A tanuló.				
				Magaviseletben	Szorgalomban	Hittanban	Magyar nyelvben	Német nyelvben
1	Bali Pál	r. k.	Ó Kanizsa	2	4	4	5	4
2	Bellér Lajos	"	"	3	5	4	5	4
3	Bindis János†)	"	"	4	5	5	5	5
4	Bogoszavlev Vesz.	g. k.	"	3	3	1	4	2
5	Borsos Ferencz	r. k.	"	1	2	4	3	2
6	Bukalovits János†*)	"	"	2	3	4	4	2
7	Csikós István†)	"	"	2	2	3	3	3
8	Deutsch János	izr.	"	1	2	4	3	1
9	Feisthommel János	r. k.	Nagy-Teremia	2	4	2	5	1
10	ifj. Firneisz Miklos	"	Nagy-Komlós	2	5	3	5	2
11	id. Firneisz Miklos	"	"	3	5	4	5	4
12	Flesch Vilmos	izr.	Szabadka	3	3	4	3	4
13	Fried József	"	Kalocsa	2	3	4	2	2
14	Friedländer János	"	Ó-Kanizsa	5	4	5	4	3
15	Götz Janos	r. k.	Nagy-Teremia	2	5	3	5	3
16	Hegedüs Bálint†*)	"	Ó-Kanizsa	1	2	1	2	1
17	Horváth Jenő	"	Török-Kanizsa	2	5	4	5	3
18	Kindl Kristóf	"	Nagy-Komlós	2	4	4	5	3
19	Király János†)	"	Ó-Kanizsa	3	4	4	4	4
20	Knezevits Bózsidar	g. k.	"	2	3	1	4	2
21	Knezevits Cvetkó	"	"	3	3	1	4	3
22	Kotzó Árpád†*)	r. k.	Temesvár	2	1	1	1	1
23	Króhn Lenárd	"	Nagy-Teremia	2	2	3	3	1
24	Lang Lőrincz	"	"	2	4	4	5	3

és érdemjegyei.

MAGYARÁZATA:

lomban: 1—kítettő, 2—kellő, 3—változó, 4—hanyatló, 5—csekély; Tanulásbeli előmenetelében: 1—csinos, 2—tisza, 3—rendes, 4—tűrhető, 5—rendetlen. — r. k.—római katolikus, tatik; J. v. b.—Javitó vizsgálatra bocsátatik; L. j. v. b.—Latinból javító vizsgálatra bocsátatik; †)-tel jelzett tanulókat a község látta el tankönyvekkel.

tály.

előmenetel										Mulasztott óráinak számából		Megjegyzés	
Számokban	Mértanban	Term. rajzban	Földrajzban	Szabadk. rajzban	Mértani rajzban	Szépírásban	Énekekben	Testgyakorlatban	Írásbeli dolg. kötetekjében	Latin nyelvben	igazolt		nem igazolt
4	4	5	4	4	4	4	3	3	4	—	166	—	J. v. b.
4	3	5	5	3	2	3	2	3	4	—	15	—	J. v. b.
4	4	4	4	5	4	4	4	4	4	—	—	—	O. i. u.
4	3	3	3	3	2	3	4	fm	3	—	3	—	
2	2	2	3	3	2	3	5	4	3	—	—	—	
3	4	3	4	4	3	3	4	4	2	4	4	—	
2	2	2	2	2	2	2	1	3	1	—	—	—	
3	3	4	3	3	3	3	3	fm	2	—	512	—	
2	4	5	4	3	3	2	3	4	3	—	3	—	J. v. b.
5	4	5	4	3	3	3	3	3	3	—	1	—	J. v. b.
5	5	5	5	4	3	3	4	2	3	—	17	—	O. i. u.
3	2	4	4	3	2	2	2	3	2	—	63	3	
3	3	2	3	4	3	3	5	4	3	—	55	—	
4	4	4	3	4	4	3	4	4	3	—	12	—	J. v. b.
4	4	5	5	5	4	2	3	3	3	—	—	—	O. i. u.
1	1	1	1	3	2	2	4	3	2	4	25	—	J. r.
5	5	5	4	4	4	3	4	2	3	—	—	—	O. i. u.
4	4	5	4	4	3	4	4	3	4	—	15	—	J. v. b.
3	4	4	4	4	3	4	4	3	3	—	—	4	
2	4	4	4	3	2	3	3	2	3	—	11	—	
3	3	4	4	2	2	2	3	2	3	—	11	—	
1	1	1	1	3	3	2	3	2	1	2	—	—	J. r.
3	1	3	3	3	3	2	3	3	2	—	6	—	J. r.
3	3	5	4	4	4	3	4	4	2	—	—	—	J. v. b.

Sorszám	A tanuló neve	Vallás	Születési hely	A tanuló				
				Magaviseletben	Szorgalomban	Hittanban	Magyar nyelvben	Német nyelvben
25	Maltet Ferencz	r. k.	Steierlak	2	4	4	5	2
26	Müller Ferencz	"	Nagy-Komlós	3	3	4	4	2
27	Nusz Róbert	"	Steierlak	2	5	3	5	2
28	Pálinkás Mátyás†)	"	Ó Kanizsa	2	5	5	5	5
29	Péter Károly	"	Nagy-Teremia		k	i	m	a-
30	Posztl Ferencz*)	"	Csóka	2	4	3	4	2
31	Reisinger Sándor†)	izr.	Szeged	3	3	4	2	2
32	Richtmann Aladár	"	Ruma	4	2	2	1	1
33	Rómer Miklós	r. k.	Gyertyámos	1	1	1	2	1
34	Schaefer Ödön	"	Nagy-Teremia	3	5	5	5	5
35	Schleifer Andor*)	izr.	Ó-Kanizsa	2	4	4	3	3
36	Schulder József	r. k.	Nagy-Teremia	2	3	3	5	2
37	Singer Ármin*)	izr.	Zsolna	2	1	1	1	1
38	Striha Sándor*†)	r. k.	Ó-Kanizsa	2	3	3	2	3
39	Szabó Győző*†)	"	Budapest	1	2	3	1	2
40	Szecsei Orbán	"	Ó-Kanizsa	2	3	4	4	2
41	Szenderszky Alfréd	"	Steierlak	2	5	5	5	3
42	Szilágyi István*)	"	Ó-Kanizsa	2	4	4	3	3
43	Tóth Pál*†)	"	"	2	3	4	4	3
44	Vlasics Károly†)	"	Szeged		k	i	m	a-
45	Wettstein Béla	"	Ó-Béba			m	a	-
46	Zsámboki György*†)	"	Ó-Kanizsa	3	3	4	3	3

előmenetel

Számokban	Mértanban	Term. rajzban	Földrajzban	Szabadk. rajzban	Mértani rajzban.	Szépirásban	Énekekben	Testgyakorlatban	Írásbeli dolg. külföldjében	Latin nyelvben	Mulasztott óráinak számából		Megjegyzés
											igazolt	nem igazolt	
4	4	3	4	3	3	3	2	1	3	—	—	—	J. v. b.
4	4	3	4	4	4	2	2	3	2	—	12	—	
4	4	5	5	4	4	3	3	3	3	—	—	—	J. v. b.
4	5	4	5	4	4	4	4	fm	3	—	17	—	O. i. u.
r	a	d	t		n	o	v.		3.	án			
4	4	3	3	5	5	3	2	3	4	4	32	4	J. v. b.
2	1	2	2	4	4	2	4	4	3	—	41	—	
2	2	3	1	3	2	2	2	4	2	—	57	—	
1	1	1	1	1	1	1	3	3	1	—	3	—	J. r.
5	5	5	5	5	5	4	4	4	5	—	6	—	O. i. u.
2	3	3	4	4	4	3	3	3	3	5	8	—	L. j. v. b.
4	4	4	4	3	3	2	3	3	2	—	19	—	J. v. b.
1	1	1	1	3	2	2	1	3	1	2	47	—	J. r.
2	2	3	3	3	3	1	4	3	2	4	33	1	
2	2	2	1	1	1	2	3	2	2	3	6	—	J. r.
2	2	2	2	4	4	3	4	1	3	—	33	—	
4	5	4	3	3	2	2	3	fm	2	—	12	—	J. v. b.
3	3	4	3	4	4	2	3	4	3	5	21	—	L. j. v. b.
2	3	3	3	4	4	3	5	3	3	5	9	—	L. j. v. b.
r	a	d	t	-	t	a	p	r.	u	l	21	én	
2	2	3	3	4	4	3	3	4	2	4	—	1	

II. OSZ-

Sorszám	A tanuló neve	Vallás	Születési hely	A tanuló				
				Magaviseletben	Szorgalomban	Hittanban	Magyar nyelvben	Német nyelvben
1	Apró István	r. k.	Ó-Kanizsa	2	2	2	1	2
2	Ábrahám Endre†)	"	"	2	2	3	3	3
3	Bata Gyula	"	"	2	2	1	3	3
4	Bata Károly	"	"	2	2	3	3	4
5	Buczó Lajos†*)	"	"	2	1	2	1	1
6	Deutsch József	izr.	"	2	3	3	3	4
7	Fehér Károly	r. k.	"	2	3	2	3	2
8	Goldschmied Fer.†*)	izr.	"	2	2	2	1	2
9	Kanyó József†)	r. k.	Török-Kanizsa	3	3	4	3	2
10	Krón Géza	"	Zsombolya	3	4	4	4	4
11	Lang Károly	"	Nagy-Teremia	2	4	4	5	3
12	Lichtig Izidor†*)	izr.	Ó-Kanizsa	1	2	1	2	1
13	Losoncz Illés	r. k.	"		k	i	m	a-
14	Piacsek János†*)	"	"	1	2	2	3	2
15	Prisztai Ferencz	"	"	3	2	3	2	1
16	Prohászka István†*)	"	"	1	2	3	2	1
17	Prohászka Jenő†*)	"	"	2	3	2	2	4
18	Raffay Kálmán†)	"	"	2	3	3	4	3
19	Sik Dezső	"	"	2	5	5	5	5
20	Weisz Ignátz*)	izr.	Török-Kanizsa	2	4	3	4	3

A második osztálynak egyik volt növendéke, névszerint május hó 11-én tartott rendkívüli értekezletének 44-ik sz. a. Bácsmegye kir. Tanfelügyelője által, az intézeti

tály.

előmenetele											Mulasztott óráinak számából		Megjegyzés
Számokban	Mértanban	Term. rajzban	Földrajzban	Szabadv. rajzban	Mértani rajzban	Szépíráásban	Énekekben	Testgyakorlatban	Írásbeli dolg. kintakjában.	Latin nyelvben	igazolt	nem igazolt	
2	1	1	1	1	1	1	4	2	1	—	2	—	J. r.
2	2	2	2	2	1	2	4	3	2	—	—	—	
2	3	2	2	1	1	2	4	2	2	—	—	—	
4	3	3	4	1	2	2	4	3	2	—	—	—	
1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	J. r.
4	2	4	4	3	3	4	4	3	3	—	30	—	
3	2	3	4	3	2	3	4	4	2	—	—	—	
2	1	2	2	3	1	1	2	3	1	3	33	—	J. r.
2	1	2	2	3	1	2	3	2	1	—	10	—	
4	4	3	4	4	4	2	4	2	2	—	3	—	
5	3	4	4	2	3	1	3	2	2	—	—	—	J. v. b.
2	2	1	1	3	2	2	2	2	2	2	32	—	J. r.
r	3	1	2	2	1	1	3	3	1	3	—	—	J. r.
3	1	2	3	2	1	1	3	3	1	3	—	—	J. r.
1	3	1	2	1	3	1	4	1	1	—	—	—	
1	3	1	2	3	3	2	4	3	2	1	1	—	J. r.
2	2	3	2	3	3	2	4	2	2	3	13	—	
4	3	3	4	4	3	3	1	3	3	—	7	—	
4	3	4	4	4	3	2	3	3	3	—	4	—	J. v. b.
5	3	4	4	4	5	1	3	2	1	3	33	—	J. v. b.

Kovács János, súlyos erkölcsi kihágása miatt a tanító-testület hozott egyhangu határozata alapján, a közs. iskolaszék útján növendékek sorából csendesen eltávolított.

IX.

Statisztikai kimutatások.

A) A felvételre vonatkozólag:

Felvétetett	az I. osztályba	a II. osztályba	összesen
<i>Szám szerint:</i>			
Rendes tanuló	45	21	} 67
Magán-tanuló	1	—	
El. népisk. IV. oszt. végz.	14	—	14
El. népisk. V. oszt. végz.	13	—	13
El. népisk. VI. oszt. végz.	12	—	12
Polg. isk. I. oszt. végzett	7	20	27
Gymnázium I. oszt. végzett	—	1	1
			67
<i>Illetékesség szerint:</i>			
Helybeli	20	16	36
Vidéki	26	5	31
			67
<i>Vallás szerint:</i>			
Róm. kath.	35	17	52
Gör. keleti	3	—	3
Izraelita	8	4	12
			67
<i>Születési év szerint:</i>			
1884-ben született	7	—	7
1883 " "	16	3	19
1882 " "	13	3	16
1881 " "	7	7	14
1880 " "	2	5	7
1879 " "	—	2	2
1878 " "	—	1	1
1877 " "	1	—	1
Összesen ;			67

Felvétetett	az I. osztályba	a II. osztályba	összesen
<i>Nyelvismeret szerint:</i>			
Magyar	22	16	38
Magyar, német	5	3	8
Német, magyar	5	2	7
Német, magyar szerb,	1	—	1
Szerb, magyar	3	—	3
Német	10	—	10
			67
<i>A szülők polg. állása szerint:</i>			
Tisztviselők fia	8	2	10
Önálló értelmiség fia	2	2	4
„ östermelő fia	12	5	17
„ kereskedő fia	7	2	9
„ iparos fia	14	10	24
Szolga vagy munkás fia	3	—	3
			67
A tanév elején iratkozott	46	21	67
A tanév folyamán kimaradt	2	1	3
Evközben kizárattott	—	1	1
Létszám a tanév végén	44	19	63

B) A magaviseletrre, szorgalomra, előmenetelre és mulasztásokra vonatkozólag :

Tanuló volt	az I. osztályban	a II. osztályban	összesen
<i>Magaviselet szerint :</i>			
Dicséretes	5	3	8
Jó	25	13	38
Tűrhető	10	3	13
Szabálytalan	2	—	2
Rossz	1	—	1*)
<i>Szorgalom szerint :</i>			
Kitartó	3	1	4
Kellő	7	9	16
Változó	13	5	18
Hanyagló	10	3	13
Csekély	10	1	11
<i>Előmenetel szerint :</i>			
Kitünő	1	2	3
Jeles	6	8	14
Jó	14	5	19
Elégséges	4	1	5
Elégtelen	18	3	21

C) Mulasztásokra vonatkozólag :

Mulasztott	az I. osztályban órá t	a II. osztályban órá t	összesen
34 tanuló általában . . .	1188	—	1188
32 „ igazolva . . .	1175	—	1175
5 „ igazolatlanul . . .	13	—	13
Egy tanulóra esik átlag . . .	35	—	35
11 tanuló általában . . .	—	178	178
11 tanuló igazolva . . .	—	178	178
Egy tanulóra esik átlag . . .	—	16	—

*)Kizárattott.

X.

Értesítés az 1895/96. isk. évre vonatkozólag.

Kanizsa közs. polg. fiiskolája az 1895/96-ik, azaz a jövő tanévben már három osztálylyal fog megnyilni. A beiratások szeptember hó 2-án kezdődnek s tartanak szept. 6-ig, naponként délelőtt 8—11-ig és délután 3—5 óráig a polg. iskola igazgatói irodájában.

A felvételi, esetleg javító- és pótvizsgálatok szeptember hó 6. és 7-én délelőtti 8—11 és délután 2—5-ig tartanak meg és díjmentesek. A rendszeres tanítások pedig szeptember hó 9-én az ünnepélyes „Veni sancte” után, az iskolai fegyelmi- és rendtartási szabályok felolvasása és kellő megmagyarázásával kezdődnek.

A tanulók és a felvétel feltételei.

1. §.

Az intézet növendékei rendes vagy magántanulók.

2. §.

A rendes tanulók felvétele rendszeresen szeptember hó első

felében (az 1895/96. évben szeptember 2—6-ig) előre kihirdetendő napokon történik. A felvételre kitűzött utolsó nap után 10 napig csak igazolandó alapos okoknál fogva veheti fel a tanulókat az igazgató, azontul rendkívüli esetekben a tanító-testület ajánlatára csakis iskolaszéki, illetve tanfelügyelői engedélylyel. Utólagos felvételek csak tanfelügyelői engedélylyel történhetnek, ha az illetők az időközben elhaladott tanulmányok ismeretét szóbeli díjmentes vizsgán igazolják.

A felvétel feltételei.

4. §.

1. Az iskolai év a polgári iskolában szeptember 2. napján kezdődik s tart a következő év június hava végéig.

2. A polgáriskola első osztályába szabályszerűen csak oly tanuló léphet be :

a) a ki legalább életének 9. évét betöltötte ;

b) kinek az elemi- (nép) iskola negyedik osztály számára kiszabott tantárgyakban elegendő jártassága van s ebbeli ismereteit e végre elrendelt felvételi vizsgálat utján igazolja.

3. A polgári iskolába lépő tanuló, bármely nemzetiséghez tartozik, köteles a magyar nyelvet is tudni annyira, hogy a törvény által ezen iskolában elrendelt magyar nyelvi oktatásban fennakadás nélkül részt vehessen.

4. A polgári iskola bármely osztályába bevehető minden oly tanuló, aki koránál fogva az általa kijelölt osztályba beillik és azon osztályban megkívántató előkészültségről vizsgálat utján bizonyosságot tesz.

5. A középiskolából a polgári iskolába átlépni kívánó tanulót fel lehet venni :

a) elsőrendű bizonyítványa alapján ;

b) másodrendű bizonyítványa alapján, ha az illető tanuló gymnáziumban latin vagy görög nyelvből, reáliskolában

francia nyelvből kapott elégtelen osztályzatot, de a többi tantárgyakból legalább elégséges érdemjegye van.

A mennyiben azonban a középiskolák és a polgári iskola tantervei között lényeges eltérések vannak, melyek az átlépés alkalmával figyelmen kívül nem hagyhatók, azért a középiskolából polgári iskolába átlépő tanuló a polgári iskola megelőző osztályaiban előforduló azon tananyagból, melyet a középiskolában nem tanult és mely a polgári iskola későbbi osztályaiban nem fog pótoltatni, felvételi vizsgálatra kötelezendő.

Ha a tanuló ezen felvételi vizsgálatnak azonnal való letételére nincs előkészülve, akkor neki elkészülés czéljából az évi osztályvizsgálat idejéig terjedő határidő engedélyezhető; osztályvizsgálatra azonban ily tanuló csak a felvételi vizsgálat előzetes sikeres letétele után bocsátható.

6. Oly tanuló, a ki a középiskolában az 5. alatti *b)* pontban említett tantárgyakat leszámítva, egy, vagy legfeljebb két tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott, szintén felvehető a polgári iskola megfelelő magasabb osztályába, ha az 5. pont 4-ik kikezdésében említett tantervi különbözetből teendő vizsgálaton kívül azon tantárgyakból, melyekből elégtelen osztályzata van, a polgári iskolában a felvételt megelőzőleg sikeres felvételi vizsgát tesz.

Ezen esetben azonban a felvételi vizsgálatra bocsátáshoz a kir. Tanfelügyelő engedélye szükséges.

Ezen vizsgálat a polgári iskola szempontjából ejtetvén meg, a középiskolában nyert elégtelen érdemjegy javítását nem vonja maga után, miért is a középiskolai bizonyítványra nem a szokásos javító záradék, hanem a hátulsó lapjára az engedély, tantárgyak és felvételi vizsgálat eredményének idézésével csak a felvételi záradék vezetendő reá.

7. Oly tanuló, ki a középiskola valamely osztályát eredménytelenül ismételte s ennél fogva tanulmányait a középiskolában nem folytathatja, a polgári iskolában az ismételt osztálynak megfelelő, sőt a mennyiben osztályzat tekin-

tetben az 5 alatti b) pont vagy a 6-ik pontban támasztott feltételeknek megfelel a következő felső osztályba is felvehető.

4. §.

A felvételnél megkivántatik a növendékek *szülőjének, gyámjának vagy ezek helyettesének jelenléte*. Azon szülők vagy gyámok, a kik nem a tanintézet székhelyén laknak, gyermekük vagy gyámoltjuk felvételekor kötelesek olyan alkalmas helyben lakó helyettest bejelenteni, a kire a házi felügyeletet illető kötelezettségeiket átruházták s a ki a tanintézet közléseit az ő nevükben elfogadja és foganatosítja. — Az e tekintetben beállt változást a szülők vagy gyámok kötelesek az igazgatóval tudatni, mint viszont az igazgató is köteles az illető szülőket vagy gyámokat figyelmeztetni arra, ha változást vagy intézkedést lát szükségesnek.

5. §.

A beírást az összes tanulókra nézve az igazgató teljesíti, akinek akadályoztatása esetén az általa kijelölt helyettes eszközli.

6. §.

A felvételre jelentkezőknek kivétel nélkül magukkal kell hozniok, *keresztlevelet, illetve születési bizonyítványt*. Az első osztályba lépők, vagy a más iskolából jövők *oltási, illetve újraoltási s a megelőző évben végzett tanulmányokról hiteles iskolai bizonyítványt tartoznak felmutatni*, vagy ennek híján felvételi vizsgálatot tenni. *Továbbá tartozik minden növendék az arra illetékes orvos által díjmentesen kiállított bélyegmentes bizonyítvánnyal igazolni, hogy trachomamentes.*

7. §.

A tanintézetbe felvett tanuló beiratkozása által aláveti magát az intézet rendszabályainak úgy, hogy ezek alól őt a szülők s ezek helyettesei sem menthetik fel.

8. §.

Szegénységüket szegénységi illetve hatósági bizonyítvánnyal igazolni tudók tankönyvekkel és taneszközökkel fognak eláttatni az iskolafentartó által.

Azon tanulók részére, kik a gymnázium megfelelő osztályába akarnak átlépni: a latin nyelv poigári iskolánk I. osztályától kezdve tanittatik; e redkivüli tantárgy viszonylagos kötelezettséggel a tanítási rendes órákon kívül azon növendékeknek tanittatik, kik az iskolai év elején vagy a maguk jószántából, vagy szüleiik rendeletéből ennek tanulására vállalkoztak.

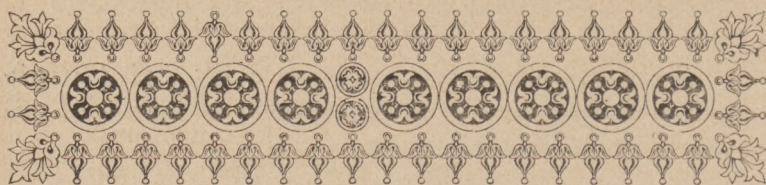
A kik az év elején a latin nyelv tanulására vállalkoztak s az így alakult osztály kedveért e rendkivüli tantárgy tanítása elrendeltetett és megkezdett, azok e tárgy szorgalmas tanulására épen úgy köteleztetnek, mint a rendes tárgyak tanulására.

A tanulók előmenetelének megbirálása.

22. §.

A szülők évközben kétszer (Karácsonkor, Husvétkor) értesítő, a tanév végén pedig díjmentesen kiállított bizonyítvány által, tudósítatnak a növendékek magaviseletéről, szorgalmáról és az egyes tantárgyakban tanusított előmeneteléről. — Mindegyik tanuló köteles ezen neki átadott értesítőt atyjának vagy helyettesének átadni, ki azt a kitűzött helyen nevének aláírása által látamozza. Az így aláirt értesítőt a növendék tartozik 14 nap alatt saját osztályfőnökének visszaadni. — Ezenkívül a növendék következetes hanyagságáról, a szülők vagy ezek helyettesei a tanító-testület megállapodásából folyólag írásban értesítettnek.

Vidéki szülők, gyermekeik elhelyezése iránt teljes bizalommal fordulhatnak az igazgatóságához.

XI.

Egyéb tudnivalók.

Kivonat az állami, községi, társulati és magán felső-nép és polgári fiu- és leányiskolákban tartandó nyilvános-, magán-, pót- és javító vizsgálatokról szóló szabályzatból.

(A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1895. évi márcz. hó 20-án 5.009. sz. a. kelt rendeletéből.)

I. FEJEZET.

Általános intézkedések.

1. §. A felső-nép és polgári iskolákban évenként egyszer, a tanév végén, *nyilvános*- és évenként négyszer, — u. m. a tanév elején, karácsony táján, husvét előtti vagy utáni napokon és a tanév végén — pedig *magánvizsgálatok* tartatnak.

II. FEJEZET.

Nyilvános tanulók vizsgálatai.

8. §. Nyilvános tanulók kivétel nélkül a tanév végén bocsátatnak vizsgálatra. Az ily tanulók tanév közben magánvizsgálat alapján felsőbb osztályba nem léphetnek. (8359-1892.)

9. §. A kik azonban előrehaladottabb életkoruknál, testi és értelmi fejlettségüknél fogva ezen kedvezményre igényt tartanak: azoknak, — ha a legutóbbi tanévről nyert bizonyítványukkal legalább jó előmenetelt igazolnak, — a tantestület véleménye alapján a kir. tanfelügyelő engedélyt adhat arra, hogy ha azon osztályról, a melynek nyilvános tanuló a nyilvános vizsgálatot leteszik. ezt követőleg a megfelelő magasabb osztályból még szintén ugyanazon tanév végén vagy a következő tanév elején, (de mindig ugyanazon tanintézetnél) magánvizsgálatra bocsáttassanak s ennek sikeres eredményéhez képest a következő osztályba nyilvános vagy magántanulóként beiratkozhatnak. (4879-1894. l. 32. §.)

10. §. Önkéntesen osztályt ismétlő felső nép- és polgári iskolai tanulók közül azok, kik az ismételni szándékolt osztályt a megelőző évben kellő (legalább elégséges) eredménnyel végezték, az önkéntes osztályismétlés évében vizsgálatra nem bocsáthatók és új érdemjegyeket nem kaphatnak. Az oly tanulók ellenben, a kik egy vagy több tantárgyból kapott elégtelen tanjegyük miatt, az ismeretben való általános erősödésük céljából vétették föl magukat ismétlő-tanulók gyanánt: vizsgálatra bocsáthatók és az összes tantárgyakból újra osztályozandók. (62.250—1893.)

11. §. Azon tanulók, a kik — bár a tanév tulnyomó részében rendesen feljártak az iskolába — a kitűzött időben valamely elfogadható alapos oknál fogva a nyilvános vizsgálaton meg nem jelenhetnek, vagy a vizsgálatot megszakították, bizonyítványt csak úgy nyerhetnek, ha az iskolából való kilépésük alkalmával az évvégi érdemjegyek az 5. §, értelmében anyakönyvileg már végérvényesen megállapítottak (44.819—1893.), ellenkező esetben az ily tanulók a következő osztályba csak úgy vehetők fel, ha a tantestülethez benyújtott kérvényük alapján az illető osztály összes tantárgyaiból pótvizsgálatra bocsáttatnak és azt sikeresen kiállják. —

A pótvizsgálatok a következő tanév elején, lehetőleg az akkorra kitűzött magánvizsgálatokkal egyidőben és együttesen tartandók.

A pótvizsgálat díjmentes.

12. §. A mely tanuló az évvégi vizsgálatot alapos ok nélkül mulasztotta el, (tehát az iskolából önként kilépett) s megszakított tanulmányait a következő tanév elején, esetleg évek mulva folytatni óhajtja, pótvizsgálatra nem, hanem csakis magánvizsgálatra bocsátható, az egész évfolyamon eltanított tananyagból. Az ily tanuló a magánvizsgálatért járó összes díjakat megfizetni köteles. (54.139—1893. 1. 32. §. a) pont.)

13. §. Azon tanuló, a ki legfeljebb három tantárgyból kapott elégtelen osztályzatot: a tantestület által javító vizsgálatra bocsátható a következő tanév elején. A ki háromnál több tárgyból bukott: annak ismételnie kell az osztályt, mint szintén annak is, a ki a javító vizsgálaton báresak egy tantárgyból is újra megbukott.

15. §. Azon tanulók, a kik a női kézimunkából, szabadkézi rajz- és mértani rajznak gyakorlati részéből, továbbá a szépirás, testgyakorlat és ének alól tisztí orvosi bizonyítvány alapján testi hiba okából, az 1890. évi február hó 12-én 56.139/1889. szám alatt kelt szabályrendelet értelmében egész évre felmentettek: ugyanezen tantárgyakból a vizsgálatétel kötelezettsége alól is fölmentetteknek tekintenek s osztályzatot nem kapnak. (29.742—1893.)

16. §. A javító vizsgálat (a 17. §. esetét kivéve) csak a következő tanév elején és minden esetben csak azon tanintézetben tehető le, melyben a tanuló az elégtelen osztályzatot kapta.

17. §. A 11. és 12. §-ok értelmében pót- vagy magánvizsgálatra bocsátott tanuló azon esetre, ha egy vagy legfőlebb három tantárgyból elégtelen osztályzatot kap: az első évharmad végén javító vizsgálatra bocsátható s az ideig, a míg a javító vizsgálatot le nem teszi: a következő osztályba rendkívüli nyilvános tanuló gyanánt fölvehető, ha

nyan életkora nem magasabb vagy legfőlebb egy két évvel magasabb annál, a mely az illető osztályba való fölvetelhez rendes körülmények közt megkívántatik. Ha az ily tanuló a javító vizsgálaton, bár csak egy tantárgyból is, újra megbukik, osztályismétlésre utasítandó s rendkívüli tanulói minősége megszűnik.

18. §. *A pót- és javító vizsgálatokat kérő folyamodványok augusztus hó 15. napjáig, vagy az előbbi (17.) §. esetében azonnal benyújtandók az igazgatóságához.*

19. §. Az elégtelen tanjegy kijavítására a bukott tanuló csak azon esetben bír igénynyel, ha a javításra szóló engedélyt az előbbi (18.) §-ban megszabott időben kérelmezi és tanulói pályáját meg nem szakította. Oly tanuló, a ki a folyamodvány beadására megszabott határidőt elmulasztja, vagy az iskolát odahagyta, előbbi időből származó elégtelen tanjegyeinek kijavítására többé igénynyel nem bír, hanem az egész osztályt ismételni tartozik, vagy az egész osztályról magánvizsgálatot köteles tenni. (44.230—1891.)

20. §. A pót- és javító vizsgálatok díjmentesek és az illető osztály tanítóit előlft teendők.

III. FEJEZET.

Magántanulók vizsgálatai.

22. §. Csak nyilvános vagy nyilvánossági joggal felruházott polgári és felső népiskolában szabad magánvizsgálatot tartani.

A magánvizsgálatok mindig az iskola saját helyiségeiben tartandók.

23. §. A magánvizsgálat írásbeli és szóbeli.

25. §. Testgyakorlat és ének a magánvizsgálatok tárgyát nem képezik, ellenben a szépirásból a magántanulók megvizsgálandók. (56 139—1889.)

26. §. Felmentésnek magánvizsgálatok alól csupán a női kézimunkából, továbbá a szabadkézi és mértani rajznak

gyakorlati részéből van helye tisztí orvosi bizonyítvány alapján, testi hiba ckából. A felmentést a kir. tanfelügyelő adhatja meg.

28. §. A tantestületnek csak oly magántanulókat van joga magánvizsgálatra bocsátani, akik ilyenekül, megfelelő életkor és az előző osztály elvégzését igazoló nyilvános iskolai bizonyítvány alapján, tanév elején be voltak írva és a vizsgálatot ugyanazon tanév végén teszik le. (6.364—1889)

29. §. Az előbbi §. esetét kivéve minden más esetben, a tantestület véleményének meghallgatásával, a kir. tanfelügyelő adhat engedélyt a magánvizsgálatra, de ő is csak az 1. § ban megszabott határidők valamelyikében.

30. §. Egy határidőn egyszerre kettőnél több osztályból összevont magánvizsgálatot a kir. tanfelügyelő sem engedélyezhet.

A ki életkoránál s egyéb méltánylást érdemlő körülményeinél fogva igénnyel bír és engedélyt nyer arra, hogy egy tanévben kettőnél több osztályból is tehessen magánvizsgálatot: a következő osztályról (vagy összevontan: osztályokról) mindig az előző vizsgálat sikeres kiállását követő szabályszerű határidők valamelyikén bocsátható magán- (vagy összevont magán) vizsgálatra.

31. § A magán- vagy összevont magánvizsgálatokra engedélyt kérők, hiteles születési bizonyítvánnyal tartoznak beigazolni, hogy életkoruk a vizsgálat idején megfelelő azon osztálynak, a melyből magánvizsgálatot tenni óhajtanak.

Hat havi korhiány esetén a kir. tanfelügyelő, legalább jó készültséget igazoló folyamodóknak, egyidejűleg korengedélyt is adhat.

Tulkorúság a vizsgálatra bocsátó engedély megadásánál akadályul nem szolgál.

32. §. A kir. tanfelügyelő a 29., 30., 31. §-ok figyelemben tartása mellett magán vagy összevont magánvizsgálatra engedélyt adhat a következő esetekben:

a) ha a 12. §. szerint kilépett,

b) ha kizárt,

c) ha rendkívüli nyilvános tanuló, vagy
d) ha a 19. §. szerint osztályismétlésre utasított, vagy a 10. §. szerint önkénytesen osztályt ismétlő tanuló jelentkezik magánvizsgálatra, vagy pedig ha

e) a 9. §. szerint, osztályugrásról van szó, s végül

f) ha az illető folyamodó okleveles tanító, vagy valamely tanítóképző intézet összes évfolyamát teljesen bevégezte s mint ilyen, a köztisztviselői minősítés szempontjából, a polgári iskola hatodik, vagy a felső népiskola harmadik osztályáról óhajt magánvizsgálatot tenni.

33. §. A kir. tanfelügyelő, az életkor teljessége esetén engedélyt adhat még magán- vagy összevont magánvizsgálatra oly folyamodóknak is, a kik

a) elemi;

b) felsőbb leány;

c) katonai alreál; továbbá

d) valamely középiskola (gymnázium vagy reáliskola) s végül

e) kereskedelmi középiskola és akadémia egyik vagy másik osztályának sikeres elvégezése után *legalább egy év elteltével* a polgári vagy felső népiskola *megfelelő* (lásd 41. §. táblázatát) *magasabb* osztályából, vagy — a mennyiben életkoruk megfelelő — magasabb osztályaiból óhajtanak magán, vagy összevont magánvizsgálatot tenni.

Ha az életkor a szabály szerint megkívánt időnél jóval nagyobb: az illető folyamodó egy év eltelte *előtt* is magánvizsgálatra bocsátható.

A mennyiben azonban az ezen §-ban említett másfokozatu iskolák, továbbá a polgári és felső népiskolák tantervei között, valamint e két utóbbinak tanterveiben egymáshoz viszonyítva lényeges eltérések vannak: azért a más fokozatu iskolákból átlépő tanuló a magánvizsgálat alkalmával a polgári vagy felső népiskola megelőző osztályaiban előforduló azon tananyagból, melyet a más foku iskolákban nem tanult, *egyidejűleg* szintén megvizsgálandó.

34. §. Oly tanuló, a ki reáliskolában, felsőbb leányiskolában, kereskedelmi középiskolában és akadémiában a francia nyelvből vagy a gymnáziumban a latin- és a görög nyelvből elégtelen tanjegyet kapott: a polgári és felső népiskola megfelelő magasabb osztályból (vagy összevontan: osztályaiból) akadály nélkül magánvizsgálatra bocsátható.

35. §. Oly tanuló, a ki a 33. §-ban említett másfoku iskolák valamelyik osztályát eredménytelenül ismételte s ennél fogva tanulmányait azon iskolákban nem folytathatja: a polgári és felső népiskolában az ismételt osztálynak megfelelő, sőt a mennyiben a 34. § szempontja alá esik a következő felső osztályból is magánvizsgálatra bocsátható.

36. §. Az oly reáliskolai vagy gymnáziumi tanulók, a kik a francia, illetve görög és latin nyelven kívül még más tantárgyból is elégtelen érdemjegyet kaptak: a felső nép- és polgári iskoláknak magasabb osztályából csakis oly feltétel alatt bocsáthatók magánvizsgálatra, ha ezt megelőzőleg, (vagy egyidejűleg összevontan) azon osztálynak megfelelő polgári vagy felső népiskolai osztály összes tantárgyaiból ismétlő magánvizsgálatot tesznek, a melyben a francia, illetve latin és görög nyelven kívül egyéb tantárgyból is megbuktak.

Magánvizsgálat esetén tehát nincs helye azon intézkedés alkalmazásának, melyet a 1889. évi május hó 12-én 6364. sz. a. kelt körrendelet I. része megenged, hogy t. i. az ily középiskolai tanuló átlépés esetén „felvételi“ vizsgálatra bocsátható. *Magánvizsgálat* esetén ugyanis polgári vagy felső népiskolába való átlépésről, ez iskolákba való „felvételtől“ nem lehetvén szó: az említett szabályzat szóban levő szakaszának rendelkezései sem nyerhetnek alkalmazást. (49.657—1892. és 5.155—1893.)

37. §. Az előbbi §-ban kimondott elvből folyólag mindazon folyamodó, a ki magánvizsgálatra jelentkezik: tartozik a megelőző osztály elvégzését valamely nyilvános iskola bizonyítványával igazolni: ha pedig ilyennel nem bír,

köteles a megelőző osztályról (vagy osztályokról) is szabályszerű időben és feltételek mellett teljes magánvizsgálatot tenni.

38. § Az oly folyamodó is tehát, a ki ugyan magánaton megszerezte az elemi iskolák elvégzésével fölértő előképzettséget, de erről nyilvános iskolai bizonyítványt nem tud felmutatni: a polgári és felső népiskola megfelelő osztályainak tantárgyaiból csak azon esetre bocsájtható magánvizsgálatra, ha előbb valamely nyilvános elemi iskolánál ennek négy vagy hat osztályáról sikeres magánvizsgálatot tesz.

A kik azonban, bár elemi iskolai bizonyítvánnyal nem bírnak, de életkoruk 20. évét meghaladták, az elemi iskolai *négy* alsó osztály mellőzésével polgári iskolai magán (vagy összevont magán) vizsgálatra bocsájthatók. (61.534—1893.)

39. § Teljesen ki nem fejlett polgári iskoláknál felsőbb osztályról is lehet magánvizsgálatot tenni, az esetben, ha az iskola minden szaktárgyra el van látva tanerőkkel (56 344—1892.)

40. §. Fiúk (férfiak) csak fiúiskolában tehetnek magánvizsgálatot, ellenben a nők, (lányok) fiúiskolában is bocsájthatók magánvizsgálatra, de a leányiskola tanterve szerint, s csakis kivételesen és különös méltánylást érdemlő esetekben. (8.791—1892.)

42. §. A megelőző 29--40. §-okban említett esetekben a jelentkező köteles az engedély elnyerése iránti folyamodványát kellően bélyegelve és származási bizonyítvánnyal, továbbá eddigi összes tanulmányairól szóló és a tanulmányok elvégzése vagy megszakítása óta lefolyt idő alatti foglalkozását, nemkülönbben erkölcsi tekintetben való kifogástalanságát igazoló hiteles bizonyítványokkal felszerelten azon felső nép- vagy polgári iskola igazgatójánál benyújtani, a hol vizsgálatot óhajt tenni.

Az oly tanuló, a ki nyilvános iskolát nem végzett, (38. §.) a vizsgálatra jelentkezésig eltelt idő alatti foglalkozását szintén tartozik hatósági vagy hatóságilag ellenjegyzett bizonyítvánnyal igazolni.

Szegénységi bizonyítvány alapján a folyamodvány bélyegmentes.

A kellően föl nem szerelt folyamodványokat az igazgató saját hatáskörében, az indok megjelölésével, visszatartja; a kellően felszerelt folyamodványokat pedig a tantestület kedvező vagy elutasító véleménye kíséretében és a vizsgálati határidő megjelölésével, a kir. tanfelügyelőhöz terjeszti fel.

43. § A kir. tanfelügyelő a testület javaslata alapján határoz, de attól eltérőleg is dönthet a kérelem tárgyában.

A tanfelügyelő határozata ellen ennek kézbesítéséről számított 8 napon belül, ugy a folyamodó, mint a tantestület fellebbezéssel élhet a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz, mely esetben a fellebbezés a felszerelt folyamodvány és a tantestület véleményét tartalmazó jegyzőkönyv vagy jegyzőkönyvi kivonat, a tanfelügyelő jelentése kíséretében 8 nap elforgása alatt „igen sürgős“ jelzéssel fölterjesztendő.

50. §. Ha a magánvizsgálatra jelentkezett tanuló a vizsgálaton egy, vagy legfőbb három tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott: valamely később tartandó magánvizsgálat határidejét megelőző napok egyikén a tantestület által javító-vizsgálatra bocsájtható.

A javító-vizsgálatot csak abban az iskolában lehet le tenni, a melyben a tanuló az elégtelen érdemjegyet kapta.

A javító-vizsgálat díjmentes s annak hosszabb vagy rövidebb határidőkben való engedélyezésére a vizsgálatot követő 4 hét alatt az igazgatóhoz benyújtandó külön folyamodvány alapján a tantestület illetékes, mely határidőt belátása szerint a többi tantárgyakból tanusított előmenetelhez és a tanuló szellemi fejlettségéhez mérten állapítja meg.

51. §. Aki a magánvizsgálaton háromnál több tantárgyból megbukott, vagy a javító-vizsgálaton bár csak egy tantárgyból is újra elégtelen osztályzatot kapott: az osztály (illetve ha összevonás volt: mindkét osztály) ismétlésére uta-

sítandó, mely esetben csak újabb folyamodvány alapján és az összes díjak újabbi lefizetésének kötelezettsége mellett bocsátható ismét teljes magánvizsgálatra.

52 §. Azon elégtelen osztályzatot kapott magántanuló, a ki a részére kitűzött javító-vizsgálaton nem jelentkezik, vagy a javító-vizsgálat engedélyezéseért 4 hétnél később folyamodik, javító-vizsgálatra többé nem, hanem csakis az összes tantárgyakból újra teendő magánvizsgálatra bocsátható. (44.230—1891.)

53 §. Azon folyamodó, a ki a részére engedélyezett magánvizsgálaton nem jelentkezik, vagy arról a vizsgálat közben bármi okból visszalép, csak újabb folyamodás útján és csak a következő szabályszerű határidőben bocsátható ismét magánvizsgálatra: de a befizetett díjak visszafizetését, vagy ezeknek az újra engedélyezett vizsgálatnál való beszámítását nem igényelheti.

XII.

Igazgatói jelentés.

(Felolvasatott a június hó 27-én tartott záró-ünnepélyen.)

Midőn a mai napon közs. polg. iskolánk fennállásának s csendes munkálkodásának II. évét fejezi be, szükséges, hogy az isk. év lefolyásáról nyilvánosan számot adjunk, fel-
említve mindazon tényezőket, melyek intézetünk erkölcsi és szellemi haladására befolyást gyakoroltak.

Polg. iskolánkban a most befejezett tanév 1894. szept. hó első három napján a beiratásokkal vette kezdetét. A javító-vizsgálatok 4-én tartattak, míg 5-én az ünnepélyes „Veni sancte“ után a tanulmányi- és fegyelmi rendszabályok olvastattak fel kellő értelmezés kíséretében. Szept. 6-án kezdtük meg a rendes tanítást. — Szept. 11-ig beiratkoztak az I. oszt.-ba 42 rendes és 1 magántanuló, a II. oszt.-ba 21 növendék. Később még 3 első oszt. tanuló jelentkezett felvételre, kik a közs. iskolaszéknek 1894. évi decz. 4-én 125. és 1895. évi máj. hó 26. án 32. sz. a. határozatai alapján tanfelügyelői engedélylyel vétettek fel. Így az I. osztály tanulóinak létszáma 46-ra emelkedvén a II. osztálybeliakkal együtt 67 növendékünk volt. Az I. oszt.-ban tavalyhoz

képest 16 tanulóval több volt, a mi részben annak tulajdonítható, hogy több ó-kanizsai iratkozott mint a múlt évben, részben annak, hogy sok vidéki fiu jelentkezett felvétele. 67 növendékünk közül év végéig három tanuló kimaradt, egynek pedig, súlyos erkölcsi kihágása miatt, csendes eltávolítását kellett javasolnunk; javaslatunk az isk. széknek 1895. évi 36. sz. a. határozata alapján tanfelügyelőileg jóváhagyatott.

A tanítás a törvényes szünetnapok leszámításával a mai napig folytonos volt, miből következtethető, hogy ugy a növendékek mint a tanárok egészségi állapota kedvező volt. Az I. osztálynál ugyan mutatkozik nagyobb számú mulasztás, a mi abban leli magyarázatát, hogy egy-két tanuló hosszas időn át beteg volt. E két esettől eltekintve kevés mulasztás történt, úgy hogy egy növendékre nem esik több óramulasztás mint $10 \frac{2}{3}$ óra egész évre.

Ha valyamelyik tanár elfogadható okoknál fogva akadályozva volt a tanításban, kellő helyettesítéséről mindig gondoskodva volt.

A mi a tanulók magaviseletét és tanulásbeli előhaladását illeti, az általánosságban kielégítőnek mondható. Az I. oszt. haladása a nagyszámu idegen ajku elem. továbbá a növendékeknek nagyon különböző előkészültsége folytán gyengébbnek jelezhető, míg a II. oszt. előmenetele örvedetesnek mondható.

Évközben a tanulók saját felekezetük isteni tiszteletén rendesen résztvettek s rendszeres hitoktatásban az illetékes felekezetek lelkészei által részesültek. — A többi tantárgy az intézet megválasztott tanárai által tanított. A tanítás folytonosságának s az eltanított tananyagnak áttekinthetősége céljából mind a két osztályban külön „osztálykönyv“ vezetett. Az osztálykönyvbe óráról órára beírtak: a tanítási nap kelte, a tanóra és annak sorszámá, a tárgyalt tananyag, a mulasztások, azoknak igazolása és az iskola-látogatók nevei.

A szülők gyermekeiknek magaviseletéről, előhaladásáról évharmadonként (Karácsonykor, Husvétkor) értesítő — év végén bizonyítvány által értesítették, melyekben az előhaladás foka tárgyanként volt feltüntetve. Szükség esetén a szülők ezen időközön kívül is értesítették fiaik magaviseletéről és előhaladásáról.

Mint a múlt isk. évben, úgy az idén is közs. iskola-
székünk feladatának és nemes hivatásának magaslatán állva, az intézet részére beszerezte mindazon taneszközöket, melyek az oktatás sikerének kellő biztosítása céljából szükségessé váltak. A tanári könyvtár gyarapításáról sem feledkezett meg, mint a tanárok tovább képzésének e leg-hatalmasabb eszközéről; gyarapította az ifjúsági könyvtárat is a szükségnek megfelelően s rendelt több tanügyi lapot. A szegénysorsu tanulókat, nevezetesen 14 az I. osztályban és 8 a II. osztályban, ingyen tankönyvekkel s egyéb taneszközökkel látta el és a szorgalom iránti elismerését, méltánylását kifejezendő, 20 frtot utalványozott, kiválóbb tanulóknak könyvekkel való jutalmazására. A jutalmazott tanulók az értesítő „Megjegyzés“ rovatában J. r.-rel (Jutalomban részesült) vannak jelezve.

Iskolánk felszerelését s a szorgalmuk, magaviseletük által kiválóbb tanulók segélyezését említve, nem mulaszthatom el, hogy intézetünk s általában a tanügy magasztos volta iránt érdeklődő egyénekről ne emlékezzek meg. Első sorban Dr. Roxer Gyula, közs. I. orvos a saját és neje sz. Korossy Janka nevében száz frtos „jutalomdij-alap“ című alapítványt tett elhunyt néhai Roxer Gyula nevű fia emlékére, mely alapítványnak kamatjai évenként lehetőleg szegénysorsu, de feltétlenül jó magaviseletű tanulóknak ítélendő oda. Az idén a 10 koronás jutalom Buczó Lajos II. oszt. növendéknek ítéltetett oda. Alapítványát megelőzőleg, gyönyörű szép és nagy gonddal rendezett rovar- és lepkegyűjteményt ajándékozott iskolánknak.

Katkics János, községünk hosszas időn át volt érdemes

lakosa, a távolban is megemlékezett szeretett szülővárosáról s egy szép ásvány-gyűjteménnyel gazdagította intézetünk természetrajzi szertárát.

Továbbá Latzkó János, helybeli tanító, egy szépen kitömött kakukmadarat, Bruck P. Pál, könyvkereskedő néhány kötet könyvet adományozott iskolánknak. — Vajha a nemes példa buzdítólag hatna!

Egy újabb gyűjteménynek pedig a növendékek vetették meg alapját, az ugynevezett érem- és régi pénz gyűjteménynek, mely most áll rendezés alatt.

Fogadják a nemeslelkű adakozók az ifjuság, a tanári kar és az iskolaszék nevében hálás köszönetemet.

Helyén való volna könyvtárunk, szertárunk részletes jegyzékét bemutatni, de értesítőnk szűk kerete ez idő szerint nem engedi.

A mi az iskolánk felett gyakorolt közvetlen felügyeletet illeti, iskolaszékünk tagjai azt lelkesedéssel buzgón teljesítették osztálykönyvünk bejegyzéseinek tanúsága szerint.

Az isk. év elején, a még mult évben üresedésbe jutott iskolaszéki elnöki tisztre ifj. Mihály Sándor választatott meg egyhangulag, kinek törhetetlen munkássága, egyenes őszinte gondolkozása, egyszerűetete és sokoldalú tapasztalata biztosítékot szolgálnak részünkre, hogy polg. iskolánk ügyei ismét jóakaratu, tevékeny, igazságos kezekbe jutottak.

Meg kell e helyen arról is emlékeznem, hogy egy szép tehetségű, fiatal buzgó isk. széki tag, néhai Tukats Ádám dr. legmélyebb sajnálatunkra jobb létre szenderült, kinek helyébe Weiszberger Ignácz póttag hivatott be. Isten nyugosztalja a boldogultat s adjon erőt a belépettnak nemes hivatásának helyes betöltésére.

Iskolai ünnepélyeink közül említésre méltó márczius 15-ike, a mikor a „Hymnus“ eléneklése után Kocsis Samu kartársunk a nap emlékét, történelmi nevezetességét megmagyarázta a tanulóknak. — Junius 15-én pedig „Juniálist“ tartottunk a közs. népkertben, mely ünnepély költségeinek

fedezéséhez a tanügybarátok szívesen hozzájárultak. Fogadják e helyen is hálás köszönetünket!

A tanító-testület működése a rendes tanításokon kívül, leginkább belügyeinek leghelyesebb elintézésére irányult. Tartott az év folyamán 10 értekezletet, melyeken kizárólag tanügyi kérdésekkel foglalkozott.

Végül rövid jelentésem befejezéseül említem, hogy az évváró vizsgálatok a tanító-testület javaslatára jun. hó 24. és 25-én tartattak. 25-én délután 5 órakor tartatott meg a tornavizsgálat. Jun. 26-án magánvizsgálat volt, míg a mai napon, azaz jun. 27-én az ünnepélyes „Te Deum“ után a jutalmak, értesítők és bizonyítványok kiosztásával véget ért a tanév.

Adja Isten teljes odaadással és lelkiismeretesen végzett munkánkra áldását!

Ó-Kanizsán, 1895. június 27-én.

Décsay Kálmán,
igazgató.

